

Vizuální identita Dílny uměleckého smaltu

BcA. Eliška Freithová

Diplomová práce
2021

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací
Ateliér Grafický design

Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **BcA. Eliška Freithová**
Osobní číslo: **K19368**
Studijní program: **N8206 Výtvarná umění**
Studijní obor: **Multimédia a design – Grafický design**
Forma studia: **Prezenční**
Téma práce: **Vizuální identita Dílny uměleckého smaltu**

Zásady pro vypracování

Rozsah teoretické práce minimálně 40 – 45 stran + obrazové přílohy (dokumentace praktické části). Práci odevzdat v elektronické podobě (dle předepsané celouniverzitní šablony viz směrnice rektora č. 33/2019) ve formátu PDF na 1 ks CD (DVD) nosiče, dále odevzdat 2 kusy výtisků práce v pevné vazbě (v jedné z nich bude vlepeno CD) a 1 výtisk graficky zpracované práce, která má volnější grafickou podobu.

1. Teoretická část: české i světové umělecké dílny, jejich vizuální prezentace, historie a současnost Dílny uměleckého smaltu a její vizuální identita
2. Praktická část: propagace a nová vizuální identita Dílny uměleckého smaltu, galerie a muzea

Rozsah diplomové práce: **viz Zásady pro vypracování**
Rozsah příloh: **viz Zásady pro vypracování**
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/umělecké dílo**

Seznam doporučené literatury:

Magdalena Urbanová: Smalt ve výtvarné tvorbě
Ondřej Kafka Michal Kotyza: Logo & Corporate Identity
David Airey: Identity Designed: The Definitive Guide to Visual Branding
Slade-Brooking, Catharine: Creating a Brand Identity: A Guide for Designers

Vedoucí diplomové práce: **doc. Mgr.A. Pavel Noga, ArtD.**
Ateliér Grafický design

Datum zadání diplomové práce: **2. listopadu 2020**
Termín odevzdání diplomové práce: **21. května 2021**

---

doc. Mgr. Irena Armutidisová
děkanka

---

doc. Mgr.A. Pavel Noga, ArtD.
vedoucí ateliéru

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ / DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- bakalářská/diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou/diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem bakalářské/diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji, že:

- jsem na bakalářské/diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně dne: 1. 12. 2020

Jméno a příjmení studenta: BcA. Eliška Freithová

.....
podpis studenta

ABSTRAKT

Tato diplomová práce se zabývá vizuální identitou Dílny uměleckého smaltu. Práce se dělí na dvě části, a to na praktickou a teoretickou. V teoretické části zkoumám umělecké dílny různých řemeslných oblastí, včetně smaltu. V rešerši je ukázáno, jak se dané dílny vizuálně prezentují. Také je vysvětlen pojem smalt, od popisu techniky a materiálu po první smaltové projevy a vývoj v historii až po současnost. V neposlední řadě zkoumám Dílnu uměleckého smaltu. Popisuji, jak dílna funguje a jak vznikla v kontextu historie města Frýdlant nad Ostravicí, kde se dílna nachází. Část teoretické práce je zaměřena na aktuální vizuální prezentaci dílny, která plynule navazuje na téma vizuální identity. V praktické části je ukázána a popsána vytvořená vizuální identita Dílny uměleckého smaltu. Nová vizuální identita by mohla zvýšit zájem veřejnosti o umělecké řemeslo smaltu. Také by mohla pozvednout uměleckou hodnotu propagace dílny a srozumitelněji informovat širokou veřejnost o nastávajících událostech.

Klíčová slova: vizuální identita, dílna, smalt, propagace, grafický design, smaltování, řemeslo, umění, umělecká technika, prezentace, Frýdlant nad Ostravicí

ABSTRACT

This thesis examines the visual identity of Artistic enamel workshop. The thesis consists of two parts, the practical part and the theoretical part. In the theoretical part I am examining artistic workshops of different kinds of crafts, including enamel. The research shows how different workshops present themselves visually. Also the term smalt is explained here in detail, from the description of the technique and material to the first enamel products and their development throughout history. My focus is also aimed at the Artistic enamel workshop. I explain how the workshop functions and how it was created in the context of history of the town Frýdlant nad Ostravicí, where the workshop is located. Part of the theoretical thesis focuses on current visual presentation of the workshop, which follows up on the topic of visual identity. The practical part presents and describes the visual identity of Artistic enamel workshop. The new visual identity could increase the public interest in the artistic craft of enamel. It might also raise the artistic value of the workshop's advertisement and inform the general public more efficiently about upcoming events.

Keywords: visual identity, workshop, enamel, promotion, graphic design, enamelling, craft, art, art technique, presentation, Frýdlant nad Ostravicí

PODĚKOVÁNÍ

Srdečně děkuji doc. Mgr. A. Pavlovi Nogovi, ArtD. za odborné vedení práce, za poskytnutí cenných rad a za pečlivé konzultování. Také bych chtěla poděkovat Lence Wernerové za poskytnutí informací o dílně a za rozhovor. Děkuji Ivě Šlesingerové za rozhovor a také za to, že mě přivedla ke grafickému designu. V neposlední řadě děkuji mé rodině za trpělivost, a to především mým rodičům, kteří mi umožnili studovat to, co mě baví.

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	11
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 UMĚLECKÉ A ŘEMESLNÉ DÍLNY V ČR A VE SVĚTĚ A JEJICH VIZUÁLNÍ IDENTITA	13
1.1 SKLO	13
1.1.1 Rodinná sklárna Rückl	13
1.1.2 Sklárna LASVIT Ajeto	15
1.1.3 Novotný glass.....	16
1.1.4 Sklárna a Minipivovar Novosad & syn Harrachov	18
1.1.5 Sklárna Karolinka.....	18
1.2 PORCELÁN.....	19
1.2.1 Thun	19
1.3 DŘEVO	20
1.3.1 Pradědova galerie u Halouzků	20
1.3.2 TON.....	21
1.4 TEXTIL	23
1.4.1 Slezan	23
1.4.2 Klobouky TONAK.....	23
1.5 PAPÍR	24
1.5.1 Ruční papírna Velké Losiny.....	24
1.6 KOV	25
1.6.1 Nože Mikov.....	25
1.7 MULTIFUNKČNÍ DÍLNA	25
1.7.1 Fajna dílna	25
1.8 SMALT V ČESKÉ REPUBLICĚ	27
1.8.1 Český smalt	27
1.8.2 Radek Aljančič	28
1.8.3 Smaltum	29
1.8.4 Smaltérie	31
1.8.5 Dílna Matilda	33
1.8.6 Smalt Art Vítkovice	34
1.9 SMALT VE SVĚTĚ	35
1.9.1 Center for Enamel Art.....	35
1.9.2 Studio 34 Creative Arts Learning Center, LLC	35
1.9.3 Ruskin Glass Center.....	36
1.10 SMALT V ARCHITEKTUŘE A VEŘEJNÉM PROSTORU.....	37
2 SMALT.....	41
2.1 DEFINICE SMALTU	41

2.2	DĚLENÍ SMALTU	41
2.3	PROCES SMALTOVÁNÍ.....	42
2.4	HISTORIE	42
3	DÍLNA UMĚLECKÉHO SMALTU VE FRÝDLANTĚ NAD OSTRAVICÍ.....	49
3.1	HISTORIE SPOLKU	49
3.2	SYMPOZIA SMALTU	50
3.3	SKUPINA EMAIL ART „FRÝDLANTSKÁ SMALTĚŘSKÁ ŠKOLA“	50
3.4	ČLENOVÉ DÍLNY UMĚLECKÉHO SMALTU.....	50
3.5	SOUČASNOST.....	52
3.6	DOSAVADNÍ PREZENTACE DÍLNY UMĚLECKÉHO SMALTU.....	53
3.7	O MĚSTU FRÝDLANT NAD OSTRAVICÍ	54
3.7.1	Galerie Smaltu v Kulturním centru	55
3.7.2	Litinový kříž.....	56
3.7.3	Pomník rodiny Homoláčovy	56
3.7.4	Venkovní osvětlení v podobě šroubovice DNA.....	57
3.8	TECHNOTRASA	57
4	ROZHOVORY	58
4.1	ROZHOVOR S LENKOU WERNEROVOU.....	58
4.2	ROZHOVOR S MGR. IVOU ŠLESINGEROVOU.....	59
5	VIZUÁLNÍ IDENTITA	61
II	PRAKTICKÁ ČÁST.....	62
6	TVORBA VIZUÁLNÍ IDENTITY PRO DÍLNU UMĚLECKÉHO SMALTU VE FRÝDLANTĚ NAD OSTRAVICÍ	63
6.1	LOGO A PÍSMO	63
6.2	BARVY	65
6.2.1	Definice barev v režimu CMYK, RGB.....	65
6.3	PLAKÁT	66
6.4	POZVÁNKY	67
6.5	VIZITKY	67
6.6	HLAVIČKOVÝ PAPÍR A OBÁLKA	68
6.7	VOUCHERY.....	70
6.8	KATALOG.....	71
6.9	INFORMAČNÍ LETÁČEK	72
6.10	INFORMAČNÍ A NAVIGAČNÍ CEDULE	73
6.11	PROPAGAČNÍ MATERIÁLY	75
6.12	DESIGN MANUÁL	77

6.13	WEBOVÉ STRÁNKY	78
6.14	JMENOVKY A ID KARTIČKY	80
6.15	PROPAGACE MINIMUZEJA SMALTU	82
	ZÁVĚR	83
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	84

ÚVOD

V této diplomové práci se budu zabývat vizuální identitou umělecké dílny, konkrétně dílny uměleckého smaltu. Možná si můžeme pokládat otázku, zdali taková dílna potřebuje svou vizuální identitu. Z mého pohledu může být přínosná. Dílna bude díky ucelené vizuální komunikaci lépe poznatelná a pro veřejnost lépe zapamatovatelná. Použitím nové vizuální identity se může zvýšit samotný zájem o řemeslné umění, konkrétně o umělecké smaltování.

Než se pustím do samotné realizace, je třeba oblast vizuální identity řemeslných dílen a konkrétně dílen uměleckého smaltu pečlivě prozkoumat, abych pak měla co nejvíce objektivní a souhrnný přehled o dané tématice. V tomto kroku bude důležitá rešerše, ve které představím umělecké a řemeslné dílny v České republice a ve světě a jejich vizuální prezentaci. Samozřejmě se v této rešerši neobjeví všechny řemeslné dílny, ale bude zde představen přehledný výběr. V této práci bude představeno nejen to, jak se dílny prezentují, ale také jejich provoz, zda je řemeslo obnovené, nebo zda dílna funguje od samého počátku. V této práci se budou řešit dílny, ale objeví se zde i několik společností, studií, firem, které jsem také zahrнула do tématiky práce. Sice se tyto instituce nejmenují dílny, ale všechny se zabývají nějakým řemeslem.

Druhá část diplomové práce se bude zabývat samostatným smaltem, resp. uměleckým smaltem. Budou zde vysvětleny a představeny tyto oblasti: definice smaltu, dělení smaltu a proces tvorby smaltových děl. Také se zaměřím na historii smaltu, která je nezbytná pro pochopení současné tvorby.

Další část práce bude zaměřena na konkrétní Dílnu uměleckého smaltu ve Frýdlantě nad Ostravicí. Této dílně bude věnovaná praktická část diplomové práce. V teoretické části diplomové práce představím historii a současnost spolku a symposia konané ve Frýdlantě nad Ostravicí. Také ukážu dosavadní vizuální prezentaci spolku. V neposlední řadě představím město Frýdlant nad Ostravicí, ve kterém se dílna nachází.

V předposlední kapitole teoretické části diplomové práce vzniknou rozhovory, které budou vedeny s výkonnou ředitelkou dílny Lenkou Wernerovou a umělkyní Mgr. Ivou Šlesingerovou, která se smaltem zabývá.

Poslední část teoretické práce bude věnovaná vizuální identitě. Ta bude jen krátká, protože toto téma bylo již mnohokrát zmíněno, rozebráno a popsáno v jiných odborných publikacích. V praktické části detailně popíšu proces tvorby od prvotních myšlenek a návrhů, po samotnou finalizaci a realizaci, kterou doplním obrazovým doprovodem.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 UMĚLECKÉ A ŘEMESLNÉ DÍLNY V ČR A VE SVĚTĚ A JEJICH VIZUÁLNÍ IDENTITA

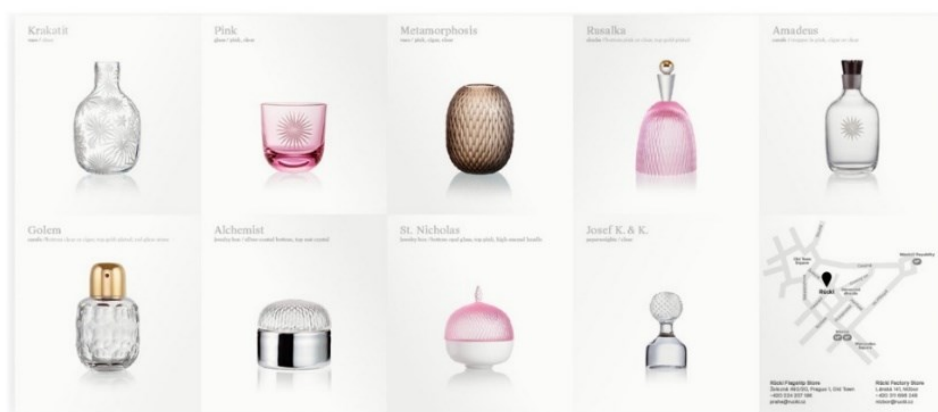
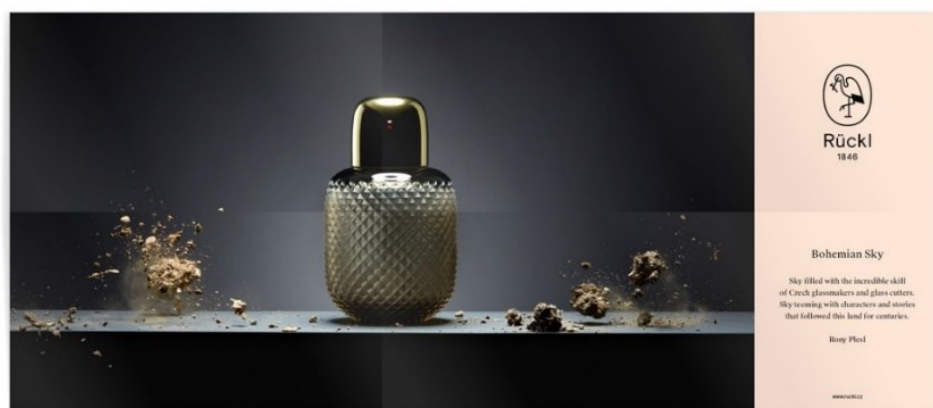
Nejdříve jsem se pustila do průzkumu. Po dlouhém hledání vznikl výběr uměleckých a řemeslných dílen. V rešerši se objevují jak české, tak světové dílny (ty už jsou zaměřené výhradně na smalt). Ač se při prvotním hledání na internetu a v knižních publikacích zdálo, že už takových historických dílen moc není, po hlubším hledání se jich nakonec objevilo mnoho. Zkoumala jsem dílny z oblasti výroby a zpracování skla, porcelánu, dřeva, textilu, papíru, kovu a další. Také jsem se zaměřila na smalt v oblasti architektury.

1.1 Sklo

1.1.1 Rodinná sklárna Rückl

Sklárna, nacházející se v Nižboru, se zaměřuje na broušení křišťálu a funguje od roku 1846. Ovšem tradice tavení skla sahá tři sta let do minulosti. Symbol sklárny je od konce 19. století čáp. V roce 2017 sklárna prošla redesignem, počínajíc novým logem. O redesign, resp. novou identitu se postaralo Studio Najbrt. Ukázka grafického zpracování loga a propagační letáčku je znázorněno na *Obr. 1*. V logu je zachován symbol čápa, který je převeden do minimalistického stylu. Vizuelní identita působí uceleně a čistě. Při prohlížení webových stránek sklárny Rückl si můžeme všimnout, že se nejedná pouze o e-shop, ale i o předání příběhu, který dle mého pohledu zajišťuje větší atraktivitu a hodnotu firmy. Kromě již zmíněného e-shopu, kde se nám nabízí široká škála skleněných výrobků, si můžeme také zarezervovat exkurzi do sklárny. Jako další zatraktivnění prodeje jsou nabízené poukázky na nákup ručně broušeného křišťálu. (Design portál, 2018)

Abych to shrnula, když může firma stavět na historických základech, vždycky bude mít výhodu, na rozdíl od nově vznikající firmy. Pokud k obnově či k pokračování v řemeslu bude firma (popř. dílna, spolek) nabízet nějaké produkty či služby navíc v kombinaci s atraktivním designem a propagací, má vyhráno. Nová vizuelní identita je dle mého názoru povedená. Je silná, a přesto dává hlavní slovo výrobkům, které vyniknou.

(a)

Rückl
1846

(b)

Obr. 1: Vizuální identita sklárny Rückl: (a) letáček; (b) logo, (Design portál, 2018)

1.1.2 Sklárna LASVIT Ajeto

Sklárna LASVIT Ajeto, nabízí tradiční české sklo, především ručně foukané. Sklárna spadá pod LASVIT, společnost, která se zabývá světelnými instalacemi. Zakladatel Leon Jakimiš navazuje na dlouholetou tradici jeho sklářské rodiny. Art direktorem je Maxim Velčovský. LASVIT spolupracuje s mnoha známými designéry a skláři (např. s designérkou Lucií Koldovou). Sklárna LASVIT Ajeto nabízí kromě skleněných výrobků také mnoho dalších aktivit či zážitků spjaté se sklem. V jejich nabídce nalezneme například exkurze, firemní akce, workshopy v podobě foukání skla atd. Sklárna se nachází v Lindavě. (Ajeto glass, 2019)

LASVIT AJETO

*Obr. 2: Logotyp sklárny LASVIT AJETO.
Vytvořeno z písma od studia Symbiont,
(Ajeto glass, 2019)*

Vzhledem k tomu, že společnost LASVIT vznikla v roce 2007 s kvalitní vizuální identitou, nemusela procházet žádným redesignem. O vizuální identitu včetně vytvoření písma, se postaralo studio Symbiont. Vizuální identita pro LASVIT je ucelená díky navrženému fontu speciálně pro jejich potřebu a prezentaci. Černá v kombinaci s lesklými potisky mi připomíná rozsvícenou skleněnou či křišťálovou lampu v temné místnosti. (LASVIT, 2021)

Co mě velmi zaujalo, je skleněná stavba v Novém Boru, kde se nachází sídlo LASVITu. Na tomto místě bydleli skláři do konce 18. století. LASVIT pečlivě obnovil historické místo a stále obnovuje tradici skláren a sklářů v Novém Boru.

Obr. 3: Vizuální identita od studia Symbiont, (Symbiont, 2021)

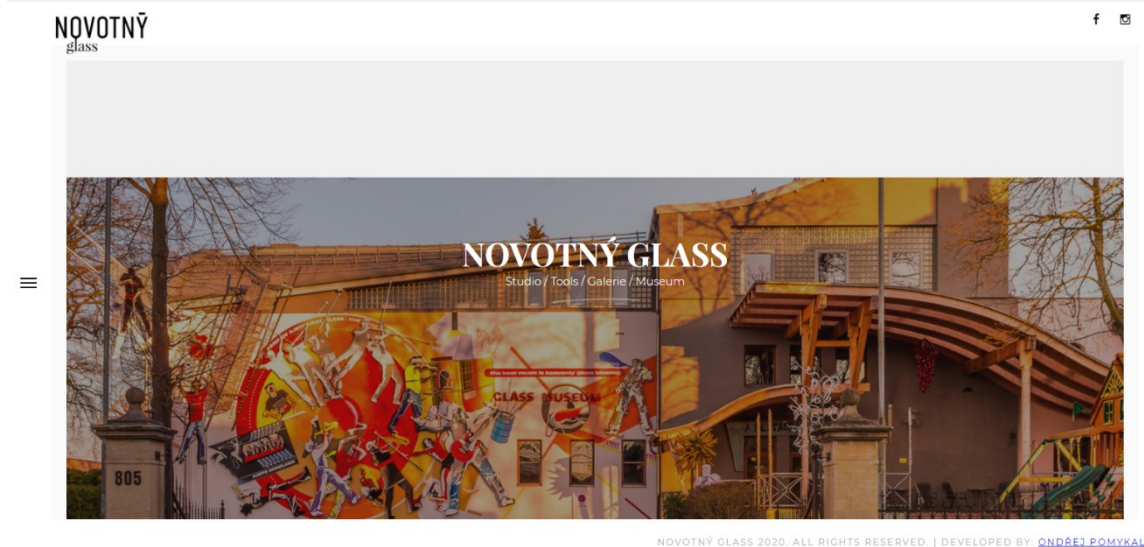
Obr. 4: Skleněná stavba v Novém Boru, (LASVIT, 2021)

1.1.3 Novotný glass

Petr Novotný v roce 1994 otevřel společně s dalšími skláři sklárnu Ajeto. Poté v roce 2007 prodal sklárnu společnosti LASVIT. Od podniku Crystalex odkoupil nevyužívanou budovu mateřské školy a přestavil ji na umělecké centrum. V centru najdeme sklárnu, restauraci, moderní muzeum současného skla, dílny určené k výrobě sklářských nástrojů a galerie s prodejem skla. (Novotný glass, 2021)

O vizuální identitu se v roce 2018 postaralo Studio Nordie. Vytvořili logo, webové stránky a tiskoviny. Hezký prvek vznikl v logu, kde díky spojení písmene O a l vznikl piktogram odkazující na sklárnu. Webové stránky, které vytvořil designér Ondřej Pomykal, jsou v jednoduchém minimalistickém stylu s propracovanými detaily.

(a)

(b)

(c)

Obr. 5 Sklářská dílna: (a) ukázka webové stránky; (b) galerie; (c) muzeum,
(Novotný glass, 2021)

(a)

(b)

Obr. 6: Ukázka z vizuální identity Novotný glass od Studia Nordie: (a) vizitky; (b) logo,
(Studio Nordie, 2021)

1.1.4 Sklárna a Minipivovar Novosad & syn Harrachov

Sklářská huť vznikla na Novém Světě, část města Harrachov, již v roce 1712. Sklárna fungovala po celou dobu až do současnosti. Samozřejmě si prošla mnohými krizemi. I díky tomu se majitel Sklárný rozhodl v roce 2001 vybudovat minipivovar. Díky vytvoření pivovaru, muzea, prodejny, lázní a hotelu, a také poskytnutí exkurzí pro veřejnost a pořádání workshopů, může nadále sklárna fungovat. Skláři v současné době tvoří v souladu s tradicí a stále se zaměřují výhradně na ruční výrobu. (Sklárna Harrachov, 2015)

Nepodařilo se mi najít autora loga. Nicméně dle fotografií, které jsem dohledala, se logo hojně používá v propagačních materiálech a je umístěno na fasádě Sklárný. Používá se jak česká, tak anglická verze. V logu je znak s písmenem H, který, v kombinaci se symboly nad ním, připomíná korunu. O co se však přesně jedná, nevím.

(a)

(b)

Obr. 7: (a) logo Sklárný Harrachov; (b) ukázka skleněných výrobků, (Vizuální identita Sklárný Harrachov, 2018)

1.1.5 Sklárna Karolinka

Sklárna Karolinka fungovala více jak 140 let. Vytvářela zdroj obživy pro mnoho lidí bydlící v okolí sklárny. Skláři byli proslavení po celém světě svým dekorovaným sklem z Valašska. Sklárna se zabývala výrobou užitkového stolního skla. Na sklo leptali a malovali. Od července roku 2020 se sklárna uzavřela a výroba se ukončila. Nyní je zachována prodejna s českým sklem a Muzeum sklářství. (Sklárna Karolinka, 2016)

Přikládám logo Muzea sklářství, které by si dle mého názoru zasloužilo redesign. Jelikož se jedná o vystavování skleněných výrobků velké sklárny, která měla dlouholetou tradici a patřičný vliv na naši historii, zasloužila by si reprezentativnější vizuální doprovod.

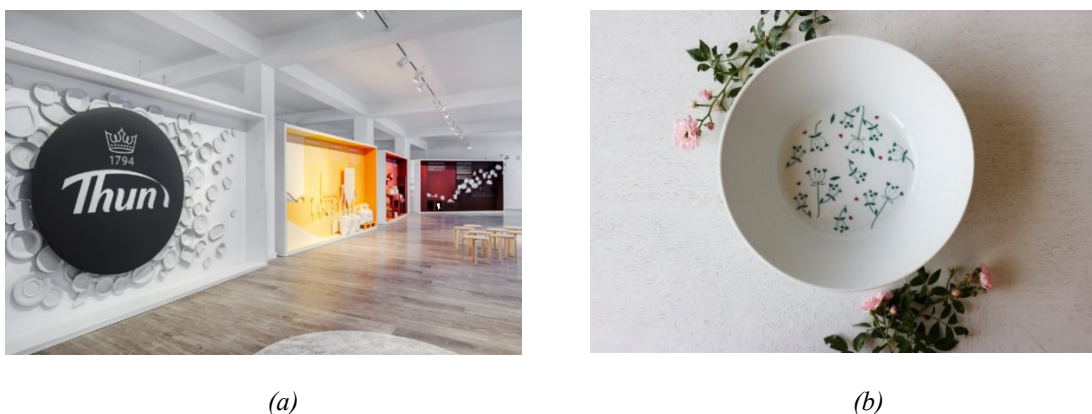
Obr. 8: Ukázka grafických výstupů Sklářny Karolinka: (a) logo; (b) informační plakát a vystavené sklo, (Sklárna Karolinka, 2016)

1.2 Porcelán

1.2.1 Thun

Společnost Thun vznikla v roce 1794. Jedná se o největšího českého výrobce porcelánu, zejména užitkového, hotelového porcelánu a porcelánu pro děti. Společnost se nachází ve městě Nová Role nedaleko Karlových Varů. Společnost Thun má také návštěvnické centrum, kde nabízí exkurze po celé výrobě, prodejnu se skleněnými výrobky nebo také Porcelánovou školičku. Thun je držitelem značky Krušnohoří regionální produkt.

Vizuální identita společnosti Thun jde konzervativněji možná až zastaralou cestou. Jedná o největšího českého výrobce porcelánu, a tak by si i tento porcelán zasloužil lepší vizuální identitu. Vzhledem k tomu, že dnes, víc než kdy jindy, je důležitá komunikace v online prostředí, bylo by dobré, vylepšit webové stránky pro atraktivnější nakupování daných výrobků. (Asociace sklářského a keramického průmyslu ČR, 2021)

Obr. 9: Thun: (a) instalace v návštěvnickém centru; (b) ukázka porcelánu, (Thun, 2020)

1.3 Dřevo

1.3.1 Pradědova galerie u Halouzků

Pradědova galerie u Halouzků se nachází v podhůří Jeseníků, v blízkosti hradu Sovinec. Konají se zde řezbářské jarmarky, kde se předvádějí řemeslné práce uměleckých řezbářů z celé České republiky. Také se zde pořádají kurzy řezbářství a mnoho akcí pro děti. Galerie má několik dominant, které jsou zapsané v české Guinnessově knize rekordů. Jako první dominanta je socha děda Praděda (vládce Jeseníků) měřící přes deset metrů. Další dominantou je betlém v životní velikosti, který obsahuje přes 250 ručně vyřezávaných postav. Betlém se pyšní titulem „Největší betlém na světě“. Jako posední dominantou galerie je obří dřevěný obraz Pradědovy říše.

Pradědova galerie u Halouzků má logo umístěné v hnědém rámečku, který připomíná nějakou ceduli nebo lístek. Součástí loga je i ilustrace Praděda. Takové logo se špatně používá v menších velikostech a hůře se aplikuje na další tiskoviny či jiné propagační materiály. Barevnost je vhodně zvolena vzhledem k tomu, že se jedná o práci se dřevem. (Pradědova galerie, 2018)

(a)

(b)

(c)

Obr. 10: Pradědova galerie: (a) logo; (b) socha děda Praděda; (c) obraz Praděda
(Pradědova galerie, 2018)

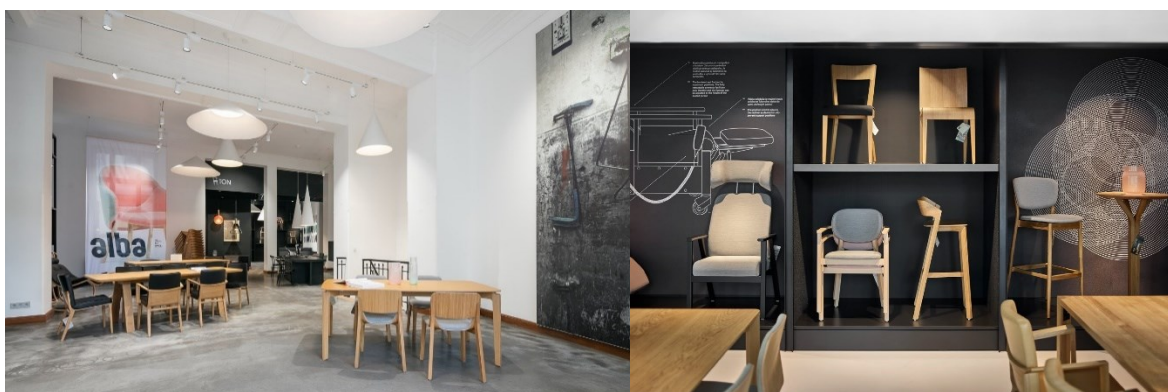

1.3.2 TON

Společnost TON (původní zkratka: Továrna na Ohýbaný Nábytek) z Bystřice pod Hostýnem byla založena roku 1994. Ale už v roce 1861 byl zahájen provoz továrny na ohýbaný nábytek, dnes nejstarší svého druhu na světě. Společnost TON se zabývá výrobou ohýbaného nábytku, konkrétně židlí a stolů. Spojují kvalitu, českou výrobu, tradiční řemeslo a inovativní řešení. Nabízejí také exkurze.

K nové vizuální identitě došlo v roce 2019. Nebylo ale jednoduché, se k této změně dostat. „Když jsme začínali směřovat značku TON novým směrem, objevovali se jisté pochybnosti od lidí, kteří byli zvyklí na něco jiného,“ vzpomíná na doby minulé Jan Juza, marketingový ředitel TONU. Studio Marvil se postaralo o novou identitu společnosti TON, konkrétně Jiří Karásek a Tereza Pavelková. Součástí vizuální identity se stal katalog, který vyhrál cenu Red Dot Award v kategorii Communication Design. Katalog pro společnost je velice důležitý, protože v jediné tiskovině jsou všechny výrobky, vzorník materiálů, filosofie značky atd. Studio Marvil spojilo své síly s Michaelou Tomíškovou, která se zaměřovala na styling scén, doplňků a produktů. „Při výběru pro mě bylo nejdůležitějším kritériem, aby vše dobře dotvářelo atmosféru prostorů, kam chceme produkty umístit. Snažíme se vybírat místní produkty a tím dotvářet obrazy kvalitního českého designu.“ Dodala Michaela Tomíšková. Další, kdo se podílel na práci, byl fotograf Martin Chum. Nafotil fotografie z továrenského prostředí, které byly použity v katalogu. Společnost Ton svěřila úkol správným grafickým designérům, kteří navázali další kontakty s designérkou a fotografem. Ukázali, jak lze komplexně dosáhnout dobrého českého designu v prostředí poctivé české továrny. (Czechdesign, 2019)

Vizuální identita pro TON mi přijde velice zdařilá. Líbí se mi především propojení vizuální identity (logo, tiskoviny, webové stránky...) s interiéry (showroom). Je to celé propojené, a tak má správná vizuální identita vypadat. Nestačí mít perfektní logo uložené někde ve složce v počítači. Důležitá je komunikace celé značky, jak působí na veřejnost. Jedná se o komplexnost, která se skládá z dobrého produktu či služby, dobré vizuální identity, dobré komunikace a dalších detailů, které jsou ale stejně důležité, jako všechno ostatní.

Obr. 11: Showroom TON, (Showroom TON, 2019)

(a)

(b)

stockholm
simple

(c)

Obr. 12: Ukázka katalogu: (a) části katalogu; (b) obal a vzorníky; (c) layout, (Czechdesign, 2019)

Obr. 13: Logo TON, (TON, 2021)

1.4 Textil

1.4.1 Slezan

Slezanské textilky se nacházely ve Frýdku-Místku. Zde měla výroba textilu dlouholetou tradici, která sahala až do 19. století. První textilka vznikla v roce 1832, poté se další textilky rozrostly hlavně v 60. letech 19. století. Roku 1945 byly textilky znárodněny a vznikl národní podnik Slezské bavlnářské závody. V roce 1990 vznikla společnost Slezan. Kvůli silné konkurenci a dovozu textilu ze zahraničí (převážně z Asie) společnost roku 2016 zanikla. Dnes se v současných budovách bývalé textilky konají výstavy, např. výstava „Na Šichtu do textilky“, která mapovala celou historii textilky. Také se zde konaly další kulturní akce, jako je Pivopění či program hudebního festivalu Sweetsenfest. Budovy jsou momentálně v prodeji. (Beskydy.cz, 2002)

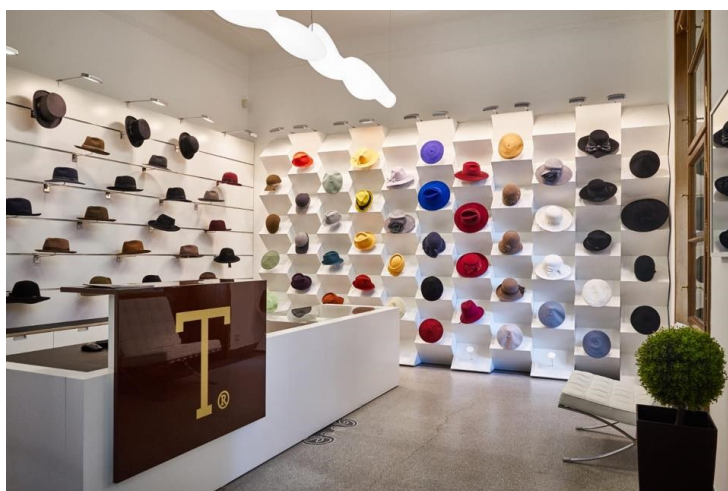
1.4.2 Klobouky TONAK

Kloboučnická manufaktura byla založena již v roce 1799 v Novém Jičíně. Nyní je TONAK největším a nejvýznamnějším světovým výrobcem pokrývek hlavy. V roce 2014 došlo k rebrandingu. Výzkum ukázal, že veřejnost společnost TONAK vnímá jako zastaralou, nemoderní. Díky nové vizuální identitě a inovací výrobků se podařilo zvýšit exkluzivitu firmy. TONAK navázal spolupráci s mnoha slavnými osobnostmi, což přispělo k povědomí o značce i mezi mladými lidmi. Nové webové stránky z roku 2017 nabízí návštěvníkům takzvaný „zkoušeč klobouků“, díky kterému si může zákazník vyzkoušet online klobouk prostřednictvím webkamery či nahrané fotografie. Společnost TONAK se prezentuje dvěma barvami, zlatou a hnědou. Logo prošlo vývojem za celou existenci výroby, současně však zůstává původní logo. Může se však používat i zkrácené, a to pouze písmeno T. (Jůzková, 2019)

Vizuální identita se mi líbí v tom, že není zapřený odkaz na historii a řemeslo. Logo, které nyní funguje, odkazuje na původní znak a získává tak punc kvality a něčeho, co je tady dlouho a stále funguje.

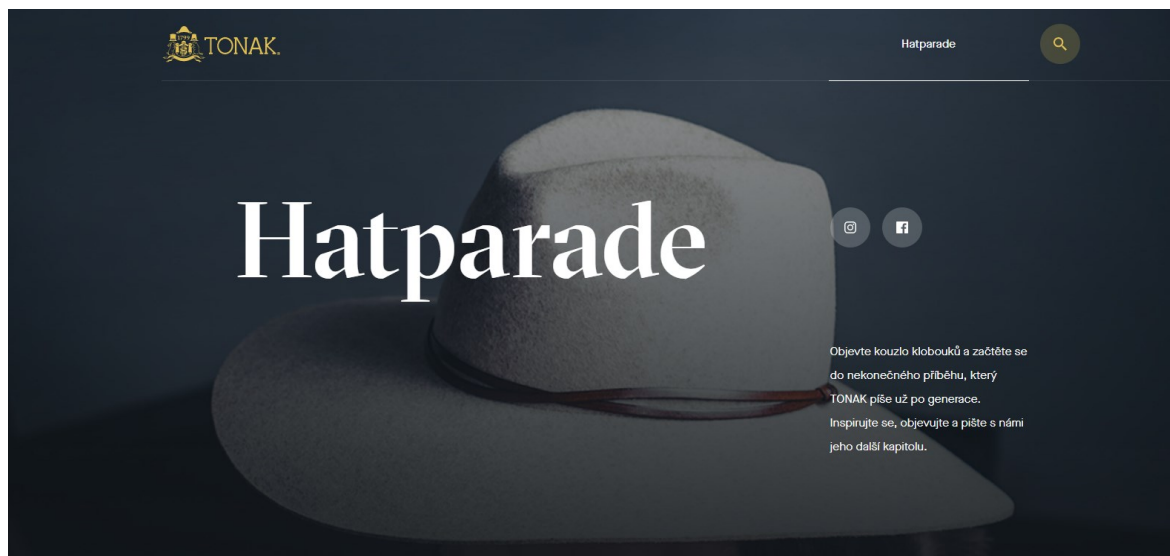
(a)

(b)

Obr. 14: Logo TONAK: (a) logo; (b) zkrácené logo na písmeno T, (Jůzková, 2019), (Czechdesign, 2020)

Obr. 15: Webové stránky společnosti Tonak, (TONAK, 2021)

1.5 Papír

1.5.1 Ruční papírna Velké Losiny

Vznik papírenské manufaktury se datuje až od 16. století. Je jedinou (svého druhu) dochovalou manufakturou v České republice. V papírně se dodnes ručně vyrábí papír z bavlny a lnu. Vzniklé papíry se používají především pro výtvarné účely, pro reprezentativní účely, korespondenci, k tisku bibliofilů a k restaurátorským účelům. Návštěvník papírny může využít mnoho nabízených služeb: exkurze, workshopy, nákup ručních papírů či návštěva restaurace Losín a vily Žerotín. (Ruční papírna Velké Losiny, 2014)

Z mého pohledu by si papírna zasloužila novou vizuální identitu, aby mohla komunikovat uceleně a důstojně s širokou veřejností. Novou vizuální identitu by si papírna zasloužila už jen proto, že je součástí našeho českého řemeslného bohatství. Při pohledu na webové stránky papírny mám pocit, že jsem se zastavila v čase. Což může být do jisté míry žádoucí, ale v kombinaci s novými prvky, které jsou nezbytné pro současnou komunikaci na internetu.

Obr. 16: Logo papírny, (Ruční papírna Velké Losiny, 2014)

1.6 Kov

1.6.1 Nože Mikov

Mikov je tradičním výrobcem nožů, kancelářské techniky a průmyslových spojovačů. Své produkty vyváží do celého světa. Firma navazuje na tradiční výrobu v Českém Švýcarsku. První výrobna byla založena již v roce 1794. (Mikov, 2020)

Mnoho z nás asi bude znát jejich legendární nožik „Rybička“. V roce 2018 se Mikov spojil s Nespressem a vznikla tak spolupráce. Nespresso v rámci recyklace použitých hliníkových kávových kapslí poskytla materiál na výrobu recyklovaných nožů. Ve spolupráci se studiem Olgoj Chorchoj vytvořilo Nespresso a Mikov moderní variantu nožiku Rybička. Tento počín je podle mého názoru krok vpřed, který firmě Mikov pomůže v dalších letech výroby. (Mikov, 2020)

Obr. 17: Logo Mikov, (Mikov, 2020)

Obr. 18: Nůž Rybička z použitých Nespresso kávových kapslí, (Mikov, 2020)

1.7 Multifunkční dílna

1.7.1 Fajna dílna

Fajna dílna je důkazem, že se rádi vracíme k historickým řemeslům. V této dílně mají návštěvníci možnost se nejen na řemesla podívat, ale také si je vyzkoušet a něco nového

naučit. Dílna nabízí zázemí pro členy, kteří se nějakému řemeslu věnují a potřebují prostory, zdokonalení, či poradenství. Jak na svém webu píšou, dílna je vhodná pro řemeslníky, podnikatele, kutily i podnikavce, umělce, designery i širokou veřejnost.

Fajnou dílnu provozuje spolek Řemeslný inkubátor Ostrava založený z iniciativy města Ostravy, VŠB-TU Ostrava a spolku Provoz Hlubina. Partnerem projektu je také sdružení Dolní oblast VÍTKOVICE. Dílna si klade za cíl do budoucna rozšířit nabídku workshopů a přednášek. Dílny se nacházejí v DOV (Dolní oblast Vítkovice) od roku 2017. Nabízí se tyto dílny: dílna pro práci s textilem, kůží a papírem, hi-tech dílna vybavená 3D tiskárnami a sety pro experimentální práci s Arduinem, keramická dílna s dvěma hrnčírskými kruhy, válcovací stolicí a také vypalovací pecí, kovodílna, dřevodílna, beton Land – dílna na zpracování betonu a komunitní zahrada. Spolek nabízí také širokou škálu workshopů, jako je háčkování, truhlářský kurz, základy svařování či výroba „fajne lampy z jasanu“ a další. (Fajna dílna, 2021)

Vizuální identitu má Fajna dílna novou, vzhledem k roku založení 2017. Logo se skládá z monogramu propojených počátečních písmen názvu, tedy F a D a z minimalistického typografického názvu FAJNA DILNA. Monogram je vyplněný grafickými prvky, které znázorňují multifunkčnost dílny. Na obr. 20 vidíme uvítací plakát na zahájení provozu Fajne dílny. V identitě využívají druh ručního písma, které je dle mého názoru vhodně zvoleno, vzhledem k tomu, že se jedná o řemeslnou dílnu. Vizuální identita se mi zdá zdařilá, hezky funguje v online prostředí i v tiskovinách.

Obr. 19: Logo Fajne dílny, (Fajna dílna, 2021)

Obr. 20: Ukázka vizuální propagace, uvítací plakát, (Zajíc, 2017)

(a)

(b)

(c)

Obr. 21: Fajna dilna: (a) Jelen z náletových dřevin; (b) Logo Fajne dilny; (c) Motto „Zrob si sám“ (odkaz na DIY, Do It Yourself), (Fajna dilna, 2021)

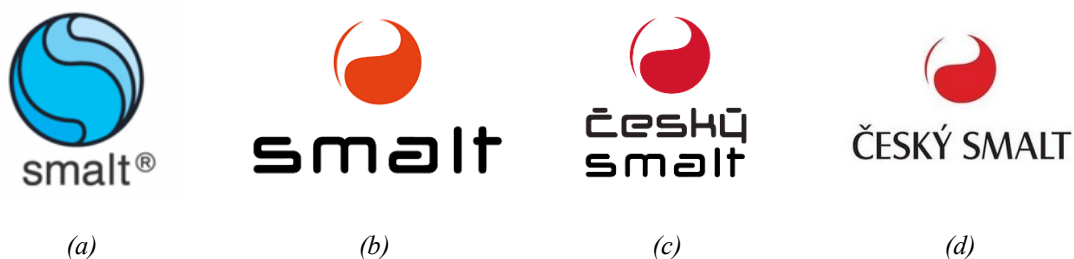
1.8 Smalt v České republice

1.8.1 Český smalt

Firma Český smalt byla v Československu Vývojovým a výzkumným ústavem smaltů. V roce 1991 se stala soukromou společností. Později zahájili vlastní výrobu smaltovaného nádobí a smaltových plechových cedulí. Zabývají se také renovací starých smaltovaných předmětů. Jedná se o smalt technický. (Český smalt, 2020)

Přikládám sérii log, které Český smalt používal. Přemýšlím, zda změny loga měly nějaký posun k lepšímu. Aktuální logo se neshoduje s tím, čím se firma prezentuje. Můžeme v tom znaku vidět tenisový míček nebo značku firem jiných odvětví. Blíže smaltu má snad modré logo, pod kterým si už můžeme představit glazuru a transparentnost smaltování. Na Obr. 23 můžeme vidět vánoční bannery, které jsou umístěny na facebookových stránkách Český smalt.

Obr. 22: Vývoj loga, (a) logo v roce 2016; (b) logo v roce 2016; (c) logo v roce 2019; (d) logo v roce 2020, (Český smalt, 2016)

Obr. 23: Vánoční příspěvky na facebooku Českého smaltu, (Český smalt, 2016)

Obr. 24: Smaltové cedule, (Český smalt, 2020)

1.8.2 Radek Aljančič

Rodinná dílna Radka Aljančiče se zabývá šperkařským smaltem. Vytváří smaltové miniatury madon. Výroba šperků prochází složitým procesem od prvotního zpracování, po malování smaltem. Kromě šperků vyrábí také náramkové hodinky, konkrétně smaltové ciferníky, tvořené technikou Grand Feu. Dílna spojila své síly v roce 2015 s výrobcem hodinek Prim Elton z Nového Města nad Metují. Ciferník byl vytvořený k příležitosti 700 let od narození Karla IV. Jedná se o první náramkové hodinky se smaltovaným ciferníkem. (Aljančič, 2021)

Obr. 25: Logo dílny Aljančiče,
(Aljančič, 2021)

Obr. 26: Hodinky vytvořené k 700. výročí narození Karla IV., (Aljančič, 2021)

Obr. 27: Madonky archanděla Gabriela,
(Aljančič, 2021)

1.8.3 Smaltum

V roce 1998 vznikla dílna Markéty Novotné a jejího bratra, dílna Smaltum. V současné době mají pět obchodů v centru Prahy a své výrobky prodávají do celého světa. (Smaltum, 2021) Z pohledu grafické designérky oceňují příjemný obalový design z recyklovaného papíru a s ilustrací. Co se týče loga, tam by nějaká změna nebyla na škodu. Jedná se o líbivé výrobky a suvenýry, které by měly být doprovázeny kvalitní grafikou.

S M A L T U M
DESIGNED IN PRAGUE

Obr. 28: Logo Smaltum, (Smaltum, 2019)

Obr. 29: Obalový design Smaltum, (Smaltum, 2019)

(a)

(b)

(c)

(d)

Obr. 30: Ukázky smaltovaných výrobků: (a) cedule; (b) podšálek; (c) konev; (d) hrníčky, (Smaltum, 2021)

1.8.4 Smaltérie

Smaltérie je jedna z mála Českých smaltéřských dílen, která je otevřená pro veřejnost. Návštěvník workshopu si může vytvořit originální dílo (nádobí, šperky, cedule...), které si odnese domů. (Smaltérie, 2021)

Na webových stránkách Smaltérie jsou možnosti zobrazení v jiném jazyce, a to v angličtině, němčině, korejštině a francouzštině. Z toho usuzuji, že workshopy navštěvují zahraniční turisté, kteří si chtějí z České republiky odvézt něco hezkého, možná typického pro Českou republiku, co si sami vytvoří. Na Obr. 32 můžeme vidět dárkový poukaz, který se mi zdá chaotický. Přijde mi zbytečné, aby na tak malém formátu mělo být čtyřikrát logo. Také font by stačil jeden druh a třeba použit ve více řezech. Někdy méně znamená více. Oceňuji vtip facebookových příspěvků, které čerpají z hlášek návštěvníků workshopu. Dovedu si představit, že by byla na těchto hláškách založená celá vizuální identita. Logo Smaltérie je vhodně vytvořeno. Přesně popisuje činnost, kterou se Smaltérie zabývá. Nepřesná linka, kterou je logo vytvořeno může evokovat ruční práci a práci s nanášením glazury.

Obr. 31: Výrobky ze Smaltérie, (Smaltérie, 2021)

**HLEDÁTE ORIGINALNÍ VÁNOČNÍ DÁREK?
DÁRKOVÝ POUKAZ DO SMALTÉRIE !**

DÁRKOVÝ POUKAZ
Smaltérie
Karmelitská 28, Praha 1, Malá Strana

pro Klárku
Malování 2 ks. hrnečků dle vlastního výběru

Své tvoření si rezervujte: +420 222 360 563, nebo: workshopsmaltum@gmail.com

KÓD: 14242028   PLATNOST DO: 30. 6. 2021

PLATÍ AŽ DO 30. 6. 2021!
Vše vyřídíme mailem, pište na: workshopsmaltum@gmail.com
Další informace na: www.smalterie.cz/akce

(a)

(b)

(c)

(d)

Obr. 32: Grafické výstupy: (a) dárkový poukaz; (b – d) hlášky návštěvníků workshopů, (Smaltérie, 2021)

Obr. 33: Logo Smaltérie, (Smaltérie, 2021)

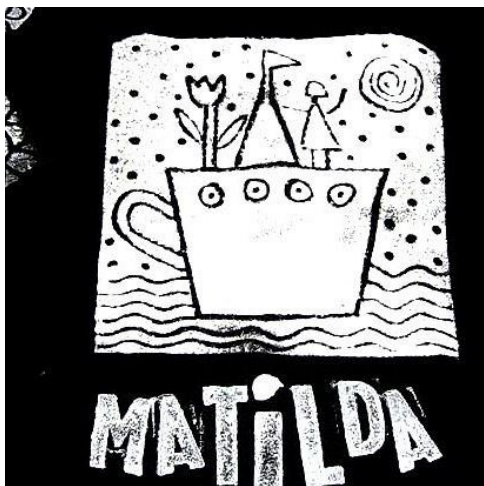
1.8.5 Dílna Matilda

Keramická dílna Matilda se nachází v Brně. Byla založena roku 2005. Dílna nabízí prostor pro umělce, ale i pro zájemce o workshopy. V dílně se konají výtvarné semináře a kurzy, které jsou určeny jak pro začátečníky, tak pro pokročilé. Také je možnost pronájmu pro své soukromé výtvarné akce. Jeden z nabízených kurzů se věnuje smaltu. Ten nabízí kurz výroby šperků, nádobí, obrazů, ale také se naučíte techniku smaltu. (Dílna Matilda, 2021)

Nápad se mi velice líbí, ale pokud se podívám okem grafického designéra na webové stránky dílny, dostávám se do chaosu informací. Věřím ale, že kdo má o řemeslo a kurzy zájem, ten si cestu k informacím najde. V logu Dílny Matildy je umístěný celý smaltový obraz. Ve velkém měřítku je takto zvolené logo v pořádku. Pokud by se ale logo zmenšilo, už by bylo špatně čitelné.

Obr. 34: Logo dílny Matilda, (Dílina Matilda, 2021)

(a)

(b)

Obr. 35: (a) Logo dílny Matilda na smaltu; (b) Smaltované lžičky, (Dílina Matilda, 2021)

1.8.6 Smalt Art Vítkovice

Vítkovická smaltovna je jedna ze tří na světě, kde je možné vypalovat velkoplošné plechy. Sympozium Smalt Art v Ostravě založil Jan Světlík, šéf strojírenských Vítkovic a podporovatel umění. Sympozium také fungovalo za podpory společnosti Vítkovice, konkrétně dceřiné společnost Vítkovice Power Engineering. (Smalt Art Vítkovice, 2021)

Sympozium nabízelo možnost využití velkých industriálních prostor vítkovických železáren (průmyslová hala Smaltovny) pro práci s rozměrnými smaltovými uměleckými plechy. Sympozium se každoročně konalo od roku 2007 do roku 2015. Byli osloveni, jak čeští, tak i zahraniční umělci. Vytvořené umělecké smalty byly pak vystaveny v samotném areálu Vítkovic. Vznikal tak kontrast mezi uměleckou tvorbou a industriálním prostředím Vítkovic. V průběhu let se na této umělecké akci objevilo mnoho známých umělců, jako například Tomáš Císařovský, Magdalena Jetelová, Pavel Opočenský, Petr Nikl, Michael Rittstein, Karel Jerie či Blanka Matragi a další. Každý tvořil svým osobitým stylem a svou technikou. Vzniklá díla se nevystavovala pouze v průmyslové oblasti Vítkovic, ale také po celé Ostravě nebo také v Praze na Pařížské ulici. Vzniklo tak přirozené začlenění uměleckého smaltu do městské architektury. Díla byla vystavena v Ostravě na Prokešově náměstí před Radnicí města Ostravy, v multifunkční hale Gong v Dolní oblasti Vítkovic nebo na štítové zdi domu č. 4 na Zákrejsově ulici v Ostravě-Prívově. Díla, která byla vytvořena v rámci Sympozia Smalt Art, dlouhodobě zdobí plot Vítkovického Zámku na ulici Výstavní a Ruská v Ostravě. (Valentová, 2017)

Obr. 36: plot Vítkovického Zámku na ulici Výstavní a Ruská v Ostravě, (Google maps, 2020)

1.9 Smalt ve světě

1.9.1 Center for Enamel Art

Centrum bylo založeno v červenci 2012. Centrum podporuje komunitu mezi umělci smaltu a milovníky umění. Cíl provozovatelů je, aby centrum disponovalo, jako první svého druhu v USA, fyzickým prostorem věnovaným výhradně smaltování. V uměleckém centru se pořádají workshopy a výstavy. Do budoucna by zakladatelé centra chtěli pořádat kurzy, vědecký a technický výzkum všech aspektů smaltování, pořádat přednášky, symposia a konference či různé umělecké programy. Zde příkládám logo, které funguje ve dvou barvách. Je dobře čitelné a plní svou funkci. Po prohlédnutí loga můžu usoudit, že se jedná o nějaké vrstvy smaltu, které mají různé fyzikální a výtvarné vlastnosti. (Enamelcenter, 2021)

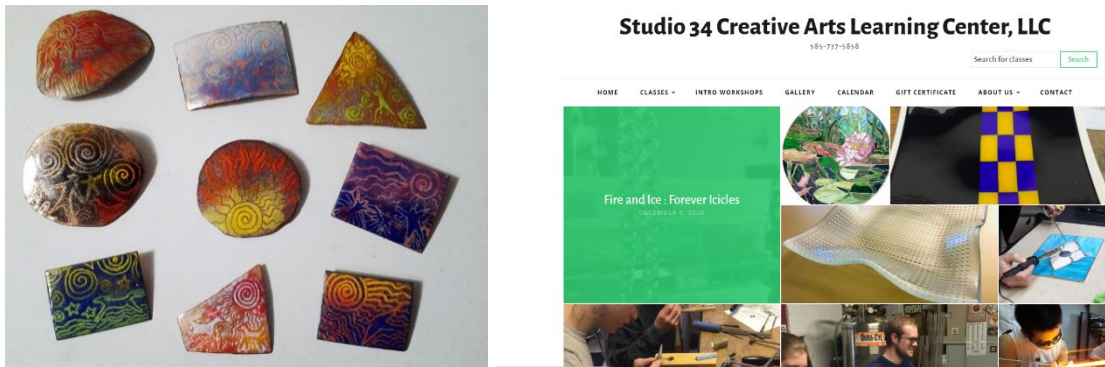
Obr. 37: Logo uměleckého centra, (Enamelcenter, 2021)

Obr. 38: Výrobky ze smaltu, (Enamelcenter, 2021)

1.9.2 Studio 34 Creative Arts Learning Center, LLC

Studio se nachází v umělecké čtvrti New Yorku, v Rochesteru. Slouží jako zázemí pro studenty uměleckých škol, ale také pro zájemce o řemeslo. Mezi nabízenými kurzy můžeme najít kurzy smaltování. Takové studio může nabízet širokou škálu umění a uměleckých řemesel na jednom místě. Díky tomu se řemesla mohou různě propojovat. Webové stránky jsou přehledné a uživatelsky přívětivé. Zájemce si zarezervuje termín a ateliér, zaplatí určitou částku a může tvořit pod dohledem odborníka. (Studio34artists, 2021)

(a)

(b)

Obr. 39: (a) smaltované přívěšky od Yvonne Cupolo; (b) webové stránky, (Studio34artists, 2021)

1.9.3 Ruskin Glass Center

Centrum se nachází ve městě Stourbridge ve Velké Británii. Slouží jako sklářská škola, zázemí pro řemeslné dílny a galerie. Ruskin Glass Center je domovem široké škály sklářských řemesel, včetně smaltování. Také se zde provozují řemesla jako je řezbářství, cukrářství, šperkařství, výroba textilu atd. Celé centrum se nachází v originální architektonické stavbě. Stavba je opatřena navigačním systémem, který je dle mého názoru zdařilý. Návštěvník se ihned zorientuje, aniž by musel vstoupit do budovy. Kombinace dřevěné stavby a barevných grafických ploch s bílou grafikou zaujme už z dálky, ale zároveň nepůsobí rušivě. Takovým způsobem se městská architektura může chytře vyhnout vizuálnímu smogu. (Ruskinglasscentre, 2021)

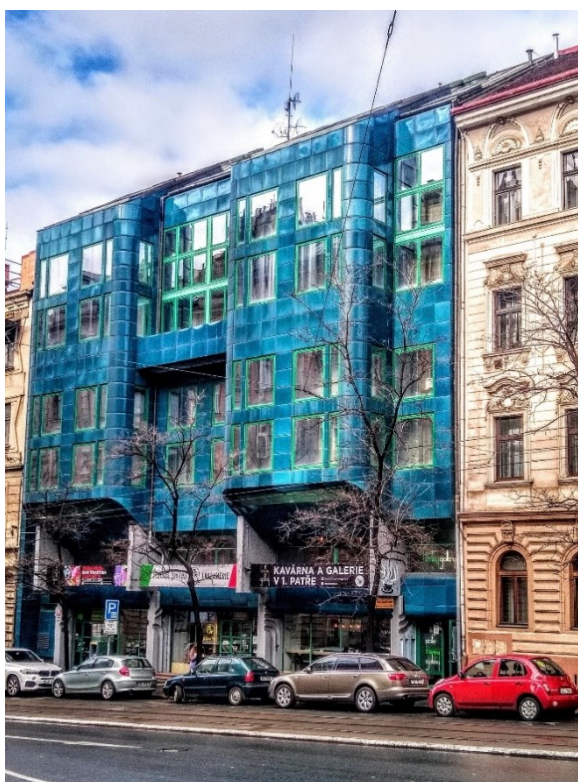

Obr. 40: Ruskin Glass Center, (Ruskinglasscentre, 2021)

1.10 Smalt v architektuře a veřejném prostoru

Smalt se dá uplatnit v mnoha oborech. Jedním z nich je právě architektura a veřejný prostor. Ve světě je již toto odvětví užití smaltu rozšířené, v České republice se potenciál smaltu zatím vyvíjí. Smaltované plechy se dají využít v mnoha případech. Jsou vhodné jako obklady na nádražích, v metru, ve veřejných budovách a halách, ale i v interiérech v domácnosti. Smaltované obklady z Vítkovic se u nás využívají od šedesátých let dvacátého století. Smalt v kombinaci se železobetonem se u nás objevuje například na domě Teplotechny od architektky Věry Machoniové. Celá budova, která se nachází v Praze 2, je pokryta modrozeleným smaltovým obkladem. V tomto případě nemusí být nutně smaltované části dokonale rovné či jednobarevné. Naopak drobnými nedokonalostmi a barevnými rozdílnostmi může vznikat zajímavý designový a umělecký přístup. (Urbanová, 2020)

Obr. 41: Dům Teplotechny, (Urbanová, 2020)

Nejen v architektuře najde smalt využití. Dá se také použít při výrobě a dekoraci různého nábytku, jako jsou skříně, stoly, židle, kuchyňské linky, obklady atd. Díky dobré odolnosti se smalt hodí perfektně do veřejného prostoru do exteriéru. Smalty se dají zakomponovat do veřejného osvětlení, městských mobiliářů či na další prvky městské architektury. (Urbanová, 2020)

Obr. 42: *Le Kaléidoscope* de Marie-Thérèse Masias, (*Kaleidoskop*, 2021)

Smalt se dá v architektuře využít v různých přístupech od smaltových desek a panelů po smaltové objekty a sochy. Vzniká tak spolupráce architekta se smaltérem, který perfektně rozumí smaltovému materiálu a je schopen vytvořit dílo určené pro konkrétní architektonický projekt. Pokud se jedná o rozsáhlejší dílo, smaltér musí navázat spolupráci se smaltovnou, kde se díla zhotoví. Na tento druh použití se nejvíce hodí smalt technický, který je odolný a vhodný na větší plochy. (*Pro zajímavost: Smaltové obklady se používají i na stavbu raketoplánů.*)

Zatímco technický smalt se hodí na velikostně rozsáhlejší díla vhodné do exteriéru i interiéru, šperkařský smalt se používá na drobnější obrazy a objekty. Je křehčí, dražší a technologicky náročnější. Na rozdíl od technického smaltu nabízí vysoký lesk a působí luxusněji. Proto je v architektuře vhodný například na drobné ozdoby na nábytku. V architektuře se tento druh smaltu objevuje výjimečně, avšak dílo smaltéra Freda Uhl Balla je toho příkladem. Vícepatrové garáže *The Way Home* jsou posázené ručně smaltovanými destičkami ze šperkařského smaltu. Jedná se o největší ručně smaltový objekt tohoto druhu na světě. (Urbanová, 2020)

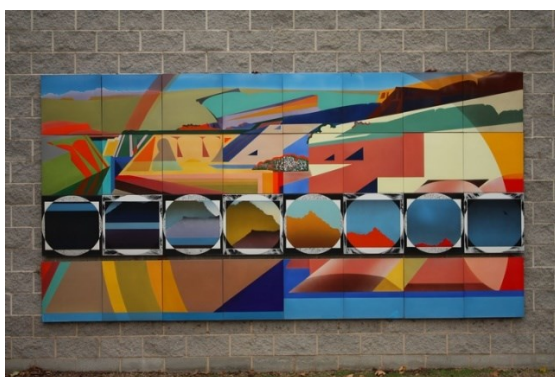

Obr. 43: *The Way Home*, (Urbanová, 2020)

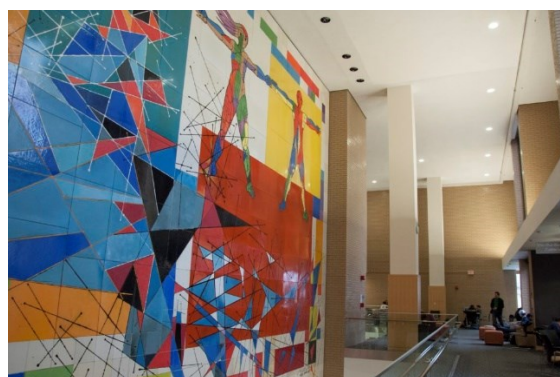
Nemohu nezmínit smaltěře Paula Hultberga v kontextu smaltu v architektuře. Paul Hultberg přezdíváný jako „Jackson Pollock“ ve smaltování, vytváří samostatné obrazy, ale i prvky zakomponované do architektury. Pracuje s barevnými skvrnami a přichází na nové techniky. Vyvinul takzvané smaltové pastelky, kterými kreslí na kusy plechu. Vytváří nekonvenční abstraktní expresionistická umělecká díla plná smaltu. (Advocates for fine art enameling, 2015)

Obr. 44: *Busch Gardens Escalator*, Tampa FL. 1958, porcelánový smalt na oceli, práce na zakázku pro Anheuser-Busch, (Advocates for fine art enameling, 2015)

(a)

(b)

Obr. 45: Instalace: (a) Světlá země; (b) Věda a lidstvo, (Advocates for fine art enameling, 2015)

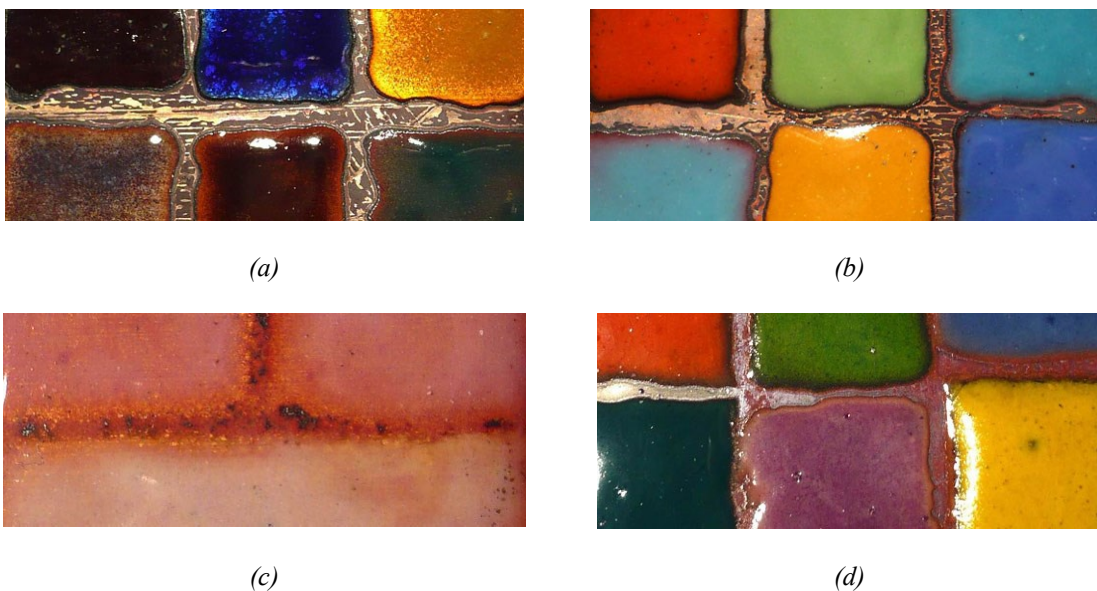

2 SMALT

Než se pustím do praktické části, a tedy do tvorby vizuální identity dílny, která se zabývá uměleckým smalem, je třeba si vysvětlit a definovat, co je to smalt.

2.1 Definice smaltu

Smalt je v podstatě sklovina podobná sklu nebo porcelánu. A smaltování je proces, při kterém se smalt nanáší na kovové plechy. Jedná se o složitý technologický postup, protože umělec pracuje se dvěma rozdílnými materiály. I přes technologicky složitou tvorbu je smalt oblíbený především pro jeho stálý lesk, barevnost (i po dlouhé době). Takové umělecké dílo ze smaltu vydrží dlouhou dobu v plné kvalitě a je odolné vůči okolním podmínkám. Jediné mínus je v jeho křehkosti. Smalt se vyrábí z oxidu křemičitého, konkrétně z křemičitého písku. Díky dalším přísadám může být smalt transparentní (průsvitný), opakní (neprůsvitný) nebo opálový (mléčný). (Fler, 2011)

Obr. 46: Druhy smaltů: (a) Smalt transparentní, průsvitný; (b) Smalt opakní, neprůsvitný; (c) Smalt opálový, mléčný; (d) Smalt technický, průmyslový, (Fler, 2011)

2.2 Dělení smaltu

Smalty se vyrábějí v práškové formě. Prášek se smíchá s dalším médiem a poté se nanáší na kovový povrch (roztírá, stříká, lije, tiskne). Smalt dělíme na průmyslový a šperkařský:

Průmyslový smalt

Průmyslový smalt je velice odolný proti teplu, nedá se s ním vytvořit transparentní povrch. Nabízí však širokou škálu barev a je cenově dostupnější než smalt šperkařský.

Šperkařský smalt

Se šperkařským smalem se musí pracovat velice opatrně, protože se míchá s olovem. Také je tento druh smaltu velice drahý. Výhoda je ale v jeho transparentnosti. Šperkařský smalt je oblíbený díky lesklému a skleněnému povrchu. (Smith, 2013)

Ať už se jedná o smalt průmyslový nebo šperkařský, je důležité, jakým médiem jsou spojovány. Médium musí být dostatečně pojivé, aby smalt spojil s kovem. Jako nejčastější pojivo se používá guma (gumové traganty, arabská guma). Dále se dá použít celulósová pasta. Ta je podstatně levnější než guma a dobře se spaluje. Používá se na roztírání smaltu nebo na stříkání smaltu (na nanesenou vrstvu celulósové pasty). Jako pojivo můžeme použít éterické oleje (piniové a hřebíčkové). Olej zjednodušuje práci na plechové matrici. Problém je, že se pomalu spaluje, takže se hodí spíše pro pomalé vypalování. Jako poslední z pojiv bych zmínila akrylová média. Akrylové médium na bázi pryskyřice se dobře pojí se smaltovacím práškem. Můžeme také použít akrylové médium na bázi ředidla. (Urbanová, 2013)

2.3 Proces smaltování

Smaltový prášek spojíme s nějakým médiem a ten pak nanášíme na plechovou desku. Můžeme si ale zvolit cestu, kde nanese samotné médium (pojivo) na plechovou desku a na takto připravený podklad smaltovací prášek sypeme, stříkáme atd. Nebo v opačné variantě nanese smaltovací prášek na plechovou desku a až poté rozprášíme pojivo. Musíme brát v potaz, že podklad je nesavý. Smalt se může na plátno nanášet přes hedvábné síto v kombinaci s malbou, nebo se může různě obtiskovat. Při vypalování barva nesmí být příliš hustá, protože by se dostatečně nevypálilo pojivo. To by vedlo k odlupování či praskání naneseného povrchu. Také nesmí být barva v příliš tenké vrstvě, protože by vznikaly bílé skvrny. Smaltové dílo můžeme vypálit několikrát. Opakované vypalování může probíhat tehdy, když je předešlá vrstva barvy zcela zaschlá. Při vypalování může dojít ke změně barevnosti. Při vypalování může pec dosáhnout teploty až 1000 °C. Pece můžeme rozdělit na dva druhy, a to na komorovou a tunelovou. (Urbanová, 2013)

2.4 Historie

Slovníček:

Cloisonné – Nejstarší emailová technika. Technika je založena na vkládání emailu do drátěných přihrádek

Champlevé – Technika kládání smaltu do jamek vyhloubených rytím

Basse-taille – Technika transparentního smaltu na rytém stříbrném nebo zlatém podkladě

Ronde bosse – Technika smaltování prostorových předmětů

Plique-à-jour – (vitrážní smalt). Technika vkládání smaltu do malých komůrek.

Počátky smaltu můžeme hledat již v době kolem 3000 př. n. l. Od starověku se technika smaltu šířila do různých zemí a kultur. Počátky lze nalézt v zemích dálného východu (konkrétně v Egyptě, Indii, Japonsku a Číně), v Řecku, u Keltů a starých Germánů. Nejrozšířenější období umělecké techniky smaltu (emailu) bylo v období Byzance, středověku a renesance. Siné období zažila také v období secese, konkrétně v tvorbě secesních šperků. Nejstarší dochovaná emailová díla, zlaté prsteny, byla nalezena na Kypru (datováno kolem roku 1230–1050 př. n. l.). Na Kypru se technika emailu rozrůstala díky příchozím řemeslníkům z Řecka, kteří přinášeli nové technologie. Všechny díla byla vytvořena technikou *cloisonné*. Po období Mykénských nalezených děl se dlouhá staletí žádné smaltové dílo nepodařilo najít. Až cca od 7 stol. př. n. l. archeologové našli emailová díla ve Španělsku, Řecku, na Kavkaze, v Itálii a také opět na Kypru. Dle zpracovaných děl lze soudit, že emailová technika nikdy úplně nezanikla. Bohaté období emailu najdeme

v klasickém Řecku, opět v podobě šperků. Ty byly doplňovány nejen emailem, ale i drahými kameny a *filigránem*. Také v Římské říši můžeme najít příklady šperků, zdobené červeným emailem. I Keltové (oblast Británie) byli dobří šperkaři. Ti taktéž užívali červený email, který vznikl z oxidu mědi. Používali techniku *cloisonné* a *champlevé*. Nejstarší germánské díla jsou nalezena z období 1. st. n. l. I tady opět vládne červený smalt v kombinaci s granáty. Tady se ale jedná o nepravý smalt, protože sklovina je pouze roztavena na kov (nikoliv natavena). (Urbanová, 2013)

Od našeho letopočtu je smalt už zcela rozšířen. Technika se objevuje už i v Rusku a v Evropě se posouvá na Balkán a k Podunají. Konkrétně v Rusku začíná být smalt neodmyslitelně spjat s liturgickým uměním. Hojně rozšířený smalt je i v Gruzii, pro kterou je typická barevnost bílá, modrá, červená a zlatá. Tvoří technikou *cloisonné*. V 6.-12. století se stal smalt jako symbol Byzance. Objevoval se především ve figurálních složitých obrazech s širokou barevnou škálou. Smaltovaly se především relikviáře. Pozadu však nezůstala ani tvorba šperků. Pro toto období je typická zlatá barva, na kterou se nanášelo mnoho barev. Poprvé v historii je email (smalt) vnímán jako velice vzácný materiál a technika. Řemeslníci tvořili technikou *cloisonné* i *champlevé*, které mezi sebou kombinovali. V 6. století řemeslo ovlivnilo i Benátky. Příklad můžeme najít v kostele sv. Marka, a tím je obrovská emailová oltářní deska. Ve 12. stol. byla napsána první zlatnická příručka, ve které jsou popsány i techniky emailu (smaltu). (Urbanová, 2013)

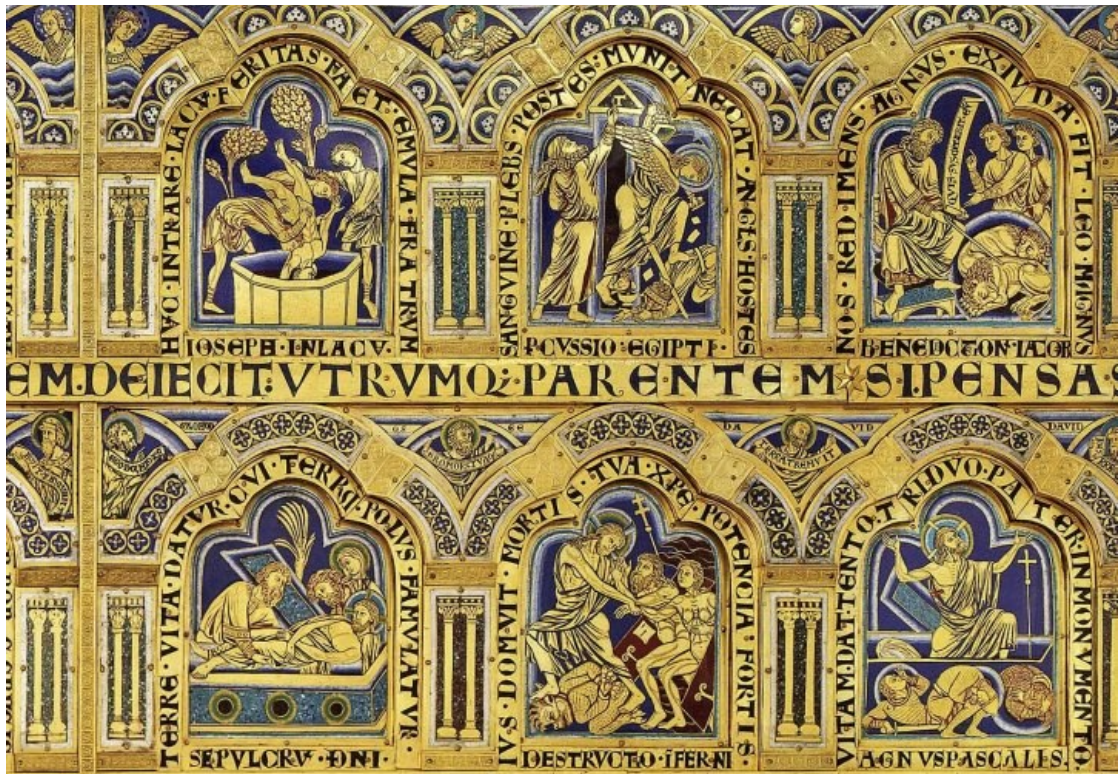

Obr. 47: Email na deskovém oltáři v Bazilice sv. Marka, Pala d'oro, (Wikipedie, 2020)

V románském období se vytvářely především relikviáře, které byly smaltovány a zdobeny drahými kameny. V tomto období už je plně rozšířena technika *champlevé*, nahrazující ranější techniku *cloisonné*. Ve 12. století se ve Francii zakládají první smaltéřské dílny, konkrétně ve městě Limoges. Koncem 15. století řemeslníci začínají s technikou malovaného smaltu na měděných plechách a upouští se od zlatých a stříbrných podkladů. Typické barvy pro románský smalt byly modrá, zelená a bílá. Na měděných plechách by

zanikla transparentní sklovina, takže se začíná používat opakní smalt, tedy neprůsvitný. Koncem 12. století byl vytvořen Mistrem Klosterneuburského oltáře Verdunský oltář v klášteře Klosterneuburg. Tento zlatý oltář je bohatě zdoben modrým smaltem. (Urbanová, 2013)

Obr. 48: Detail Verdunského oltáře, Mistr Klosterneuburského oltáře, (Stift klosterneuburg, 2021)

Vznikají i smaltéřské umělecké školy na dolním Rýnu v povodí řeky Mázy. Na přelomu romantismu a gotiky se zde tvořili především relikviáře, které jsou označovány jako vrchol zlatnického umění té doby. Smalt se dále významně objevuje v italské Sieně. Další z historických smaltových skvostů je Svatoštěpánská koruna. Je bohatě zdobena smaltem, technikou *champlevé*. Koruna je složena z několika částí, které byly upravovány i během dalších století. Nejstarší část pochází pravděpodobně z 11. století.

Obr. 49: Uherská (Svatoštěpánská) koruna, (Stoplusjednicka, 2017)

Ve 12. a 13. století dochází k rozvoji řemesel a dílen díky výstavbě nových měst. Poprvé se smalt, především na špercích, dostává i do světského světa. Přichází nová technika, a tou je *basse-taille* a émail en *ronde bosse*. Objevuje se světská tematika, především v portrétech. Koncem 15. století se v již dříve zmíněném Limoges maluje smaltem. Nejčastější způsob tvorby byl černý či tmavý podklad na měděné desce, na který se nanášely jednotlivé vrstvy bílého smaltu. Díky vrstvení tak vznikala plastičnost, která se hodila především pro figurální zobrazení. Černobílý obraz, který byl ale překrývaný transparentní vrstvou, často nabyl na barevnosti. Tato technika malby smaltem se už blíží spíše malířství. Je třeba si připomenout, že smaltování bylo doposud spjaté se zlatnictvím. (Urbanová, 2013)

V renesanci se řemeslo smaltu docela změnilo. Umělci mohli tvořit pod svým jménem a nemuseli se skrývat za anonymitu, jak tomu bylo v předešlých obdobích. Díky tomu známe první jména. Jeden z nejslavnějších umělců, který se zabýval smaltem, byl v té době Léonard Limousin. Proslavil se především svým realismem, který dostával do smaltovaných portrétů. (Urbanová, 2013)

Obr. 50: Aeneas, malovaný smalt na měď,
Léonard Limosin, 1540, (Blumberg, 2021)

Další, z neméně slavných uměleckých smaltérů byl Pierre Reymond. Zabýval se monochromatickou malbou především figurativního zobrazení. (Urbanová, 2013)

Obr. 51: Deska zobrazující adoraci Psyché,
Pierre Reymond, 1560, (Kuiper, 2021)

Pokud jde o šperkařinu, přichází na řadu bohatá barevnost, zdobnost a kombinace materiálů. Z technik se nejčastěji používá *ronde bosse* a transparentní i opakní smalty. Významný italský zlatník Benvenuto Cellini vytvořil slánku s řeckými mytologickými figurkami Démétér (bohyně země) a Poseidóna (boha moře).

Obr. 52: Zlatá slánka, Benvenuto Cellini, 1541, (Wikipedie, 1994)

V 17. a 18. století se smalt nijak zvlášť nerozvíjel. Vyrábějí se emailové miniatury. Smalt ale v tomto případě slouží spíše jako podklad a ochrana malby jinými barvami. Tyto miniatury byly oblíbené především ve Francii a Německu. V historizujících slozích 19. století se smalt dostal do pozadí. Až v druhé polovině století se smalt začal využívat v průmyslu. Průmyslový smalt se stává cenově dostupnější a dodnes se z něj vyrábí spousta předmětů denní potřeby. Umělecký smalt se dostal do popředí až v 20. století, v období secese. Emailové techniky se začínají vyučovat na školách (Německo, Rakousko, Velká Británie). V secesi se smaltu dostalo největší slávy v historii, a to především ve špercích. Typické secesní šperky poznáme díky propracovanosti, organických motivů a opálovému smaltu. Do tvorby se dostává nová technika, a to technika *plique-à-jour*. Mezi slavné secesní šperkaře patří René Jules Lalique. Na špercích kombinoval smalt a sklo, zlato, opály, diamanty, perly atd. Jeho oblíbeným motivem byly vážky a ženy. V dnešní době pod jeho jménem funguje sklárna, muzeum a prodejna šperků a dalších předmětů. (Urbanová, 2013)

Obr. 53: Průvěšek, René Jules Lalique, (Lalique, 2021)

Další ze secesních návrhářů šperků byl Georges Fouquet. Na rozdíl od Laliqua se držel přísněji geometrické formy. Jeho klenotnictví bylo dozdobeno malbami Alfonse Muchy. S A. Muchou spolupracoval i na návrzích šperků, např. na hadím náramku pro Sarah Georges Fouquet.

Obr. 54: Secesní náramek a prsten podle návrhu Alphonse Muchy, Georges Fouquet, 1901, (Britannica, 2021)

Po období secese se smalt dostal opět do pozadí. Kromě teoretické výuky na uměleckých školách se smalt rozvíjel na začátku 20. století v Rakousku. Tam vládla improvizace a objevování nových přístupů v oblasti smaltové malby. Ve Vídni přicházejí ke smaltéřskému řemeslu i ženy. Ovšem země, kde smalt hrál od dob středověku důležitou roli, bylo Rusko. I v současné době má smalt v Rusku silnou pozici v umění. Mezi zlatníky, kteří v tvorbě používali smalt, se řadí Peter Carl Fabergé. Je známý především pro své Fabergého vejce, které byly vytvořeny pro carskou rodinu. Car Alexandr III. dával vejce své manželce jako dar. Fabergé začal používat širší barevnější škálu, než byla známá doposud. Vynalezl mnoho nových odstínů včetně opalizujícího smaltu v barvě ústřice, která měnila barvu při různých úhlech pohledu. (Urbanová, 2013)

Obr. 55: Fabergého vejce, Petr Carl Fabergé, 1885-1917, (Domingo, 2021)

Jak již bylo dříve zmíněno, smalt se rozvíjel i v zemích severní Afriky, v Indii Japonsku a Číně. Například pro Indické smaltové šperky byla typická jejich barevnost, propracovanost a zdobnost i z rubové strany. V Japonsku je smalt stále důležitý i dnes. Nachází se tam významné centrum moderního smaltu. Kvůli izolace od okolního světa se v Japonsku tvořilo zcela nezávisle a svou cestou. Umělci tvořili převážně technikou *cloisonné*, ale dostala se sem i technika *Plique-à-jour*. Pro japonskou smaltářskou tvorbu jsou typické trojrozměrné předměty, jako jsou vázy, mísy, džbány. Na konci 20. století, konkrétně v 70. letech se upouští od historicky známých technik a objevují se nové. Začíná se tvořit na velkých formátech a hojně se využívá technický smalt v umělecké rovině. V USA se projevuje svobodný a moderní přístup neokleštěný historickými tradicemi. Právě od 70. let se pořádají smaltová sympózia, které fungují dodnes. Nejznámější jsou ve Francouzském Limoges, Japonském Tokiu, Německém Coburgu, dále také v Maďarsku, Holandsku, USA a Kanadě nebo také v Rusku. (Urbanová, 2013)

Obr. 56: Bienále smaltu v roce 2019-2020, Rusko, (Nbyaa, 2020)

3 DÍLNA UMĚLECKÉHO SMALTU VE FRÝDLANTĚ NAD OSTRAVICÍ

Tato část diplomové práce se zabývá dílnou ve Frýdlantě nad Ostravicí, jejíž vizuál bude dále zpracovávána v praktické části. Také je zde představeno město Frýdlant nad Ostravicí a historie železáren.

3.1 Historie Spolku

Spolek výtvarníků a teoretiků – asociace EMAIL ART ve Frýdlantě nad Ostravicí, byl založen roku 1997. Spolek je členem Unie výtvarných umění v Praze. Vznik spolku byl důležitý především pro navázání na dlouholetou tradici technologie průmyslového smaltu v umělecké tvorbě. V 70. letech 20. století se průmyslové podniky ve Frýdlantě n. O. snažily navázat spolupráci s uměleckými vysokými školami či s umělci. Viděli potenciál užití průmyslového smaltu v umění. K tomuto zrodu patří jména, jako Petr Bednář, výtvarnice Eva Kučerová-Landsbergová či historik Karel Bogar. Dále se ke členům přidala Barbara Baumruková a zahraniční umělci Ulrike Zehetbauer, Elizabeth Turrell, Barbara Lipp a další. Vznikají tak symposia, výstavy a vlastní sbírka děl. Zmínění umělci vystavovali po celé České republice, na Slovensku, v Polsku, Maďarsku, Anglii, Japonsku, Holandsku, Tunisu či Francii. Jejich díla byla mnohokrát vystavena na Mezinárodním trienále Muzea Beskyd ve Frýdku-Místku. (Wernerová, 2019)

Spolek si stanovil cíl, a to zachránit tradiční technologické postupy ve smaltéřské tvorbě. Také se členové spolku snažili o rozšíření novými technologiemi zpracování průmyslového smaltu do umělecké tvorby, především do architektury. Technický (průmyslový smalt) je, na rozdíl od průmyslového užití, vhodný pro experimentování v umělecké tvorbě. Jelikož se umělci nemusí držet striktních pravidel pro zpracování, jako to je v průmyslu, mohou mít volnou ruku při tvoření. Smalt se tak dá kombinovat s jinými materiály na bázi frit. Spolek se také snažil o proslavení smaltéřské tradice v České republice i ve světě a také proslavení Beskyd a Pobeskydí. (Wernerová, 2019)

Díky rozsáhlé tvorbě a sbírky uměleckých děl se otevřela v roce 2002 (pomocí města Frýdlant nad Ostravicí) Galerie uměleckého smaltu. Sbírkou vznikly z pořádaných symposií, kde autoři ponechali svá díla. Stálá expozice se později doplnila o ukázky z výroby umělecké litiny. Dnes je ve sbírce kolem 150 uměleckých děl čtyřiceti umělců z celé Evropy. Po otevření galerie se v roce 2010 založila smaltéřská dílna, kterou spravuje sdružení Výtvarná dílna uměleckého smaltu o. s. (zkráceně VDUS, o. s., další aktivita asociace EMAIL ART). U zrodu sdružení stál Petr Bednář, PhDr. Karel Bogar, Ing. Bohumír Dolanský a Eva Kučerová-Landsbergová. Důvodem vzniku dílny bylo vytvoření prostoru speciálně určeného pro uměleckou tvorbu. Doposud se totiž tvořilo v místních podnicích, kde byly omezené realizační podmínky. Spolupráce, především s firmou Beskyd s.r.o., je však stále udržována díky pořádání symposií Frýdlantský umělecký smalt. Dílna, stejně jako galerie funguje s podporou města Frýdlant nad Ostravicí. Dílna tak nabízí prostor a technické možnosti pro zájemce o smalt. Také se čtyřikrát pořádal Festival smaltu, na kterém se podílelo město Frýdlant n. O. a také Moravskoslezský kraj. Náplň festivalu byla nejen symposia, ale i různé workshopy, výstavy a další. (Wernerová, 2019)

V roce 2015 se spolek transformoval do organizace (spolku) Dílny uměleckého smaltu, která funguje doposud. Ke spolku se přidali další členové. Nově se obnovuje symposium (v roce 2014 se konal poslední 15. ročník symposia Frýdlantský umělecký smalt) a od roku 2015 vzniká první Beskydské smaltování, které spolek pořádá společně s firmou Beskyd, s.r.o. Tyto symposia fungují dodnes. (Wernerová, 2019)

3.2 Symposia smaltu

První mezinárodní symposium Frýdlantský umělecký smalt se konalo v roce 1999. Sloužilo pro navázání mezinárodních evropských kontaktů. Eva Kučerová-Landsbergová se zúčastnila dvakrát (v roce 2003, 2004) Evropského symposia smaltu Uměleckých děl v Erfurtu, díky kterému získala mnoho kontaktů zahraničních umělců. Symposia probíhala také ve smaltářských firmách. Z počátku ve firmě KO-SI Petrol, s.r.o., ve firmě BEFO, s.r.o. (Bohumín) nebo v AMETYST MORAVIA, s.r.o. Symposium se pořádá také ve firmě BESKYD, s.r.o. Po dobu deseti let se na organizaci podílela galerie DOMOV ve Frýdlantu nad Ostravicí. Karel Bogar byl po celou dobu komisařem symposií a vybíral vhodné účastníky. (Wernerová, 2019)

3.3 Skupina EMAIL ART „frýdlantská smaltářská škola“

Znakem frýdlantské smaltářské školy bylo poukázání na fakt, že smalt je skelný a průhledný. Skupina má za cíl dílem sdělovat. Jde především o obsahovou stránku, méně pak o stránku dekorativní. Petr Bednář propojoval nabyté technologické znalosti průmyslového smaltu v kombinaci s filozofií. Eva Kučerová-Landsbergová zase čerpala motivy z historie a z přírody. Také v dílech řešila existencionální problémy. Blíže ke šperkařské tvorbě měla Barbara Baumruková, která k tvorbě přistupovala netradičním řešením. Další členové skupiny: Hana Gavrilová, Iva Šlesingerová, Zuzana Lanzendörferová, Veronika Richterová, J. F. Kovář, Eva Pešáková, Antonín Gavlas, Jaroslav Gaňa, Miroslav Kollár, Ján Kuchta, Helena a Emöke Szilvi, Blanka Cepková, Janusz Karbowniczek, Elżbieta Kuraj, Krzysztof Dadak. (Wernerová, 2019)

3.4 Členové Dílny uměleckého smaltu

Dílna má současně kolem dvaceti členů. O chod dílny se stará ředitelka **Lenka Wernerová** a technický tým tvoří **Pavel Hradil** a **Marek Pražák**. Ti také vedou workshopy pro veřejnost. (Wernerová, 2019)

Jeden ze zakladatelů a členů spolku je historik, teoretik umění, publicista a redaktor, galerista a pedagog **Karel Bogar**. Publikoval mnoho knih, článků a recenzí zabývajících se tématem smaltu. Pro příklad uvádím knihy: Kronikář Beskyd Leopold Parma, (1983); Malíř a pedagog Josef Luňáček, (1987); Beskydy ve výtvarném umění, (1992). Také byl kurátorem mezinárodních symposií Frýdlantský umělecký smalt v letech 1999-2014. Karel Bogar se vyjádřil k Frýdlantskému symposiu konaného v roce 2007: „*Frýdlantská symposia smaltu jsou koncipována tak, aby soustavně přinášela nové poznatky z oblasti technologie malby a práce se smaltem a porovnávaly práci v regionu se zahraničními trendy. Naše pojetí ve Frýdlantu je spíše malířské a směřuje k výrazové obsahové malbě, zatímco ve světě stále převládají dekorativní trendy.*“ „*Naším zájmem do budoucna je rozšíření galerie*

evropského smaltu, vytvoření kvalitního katalogu a získání části prací k drobnějším propagačním výstavám.“ (Deník, 2007)

Další členka DUS, která se zaměřuje na šperky, je **Baumruková Barbara**, která v dílně působí od roku 2009. Účastnila se Mezinárodního bienále smaltu Limoges (1992) a od roku 1993 se aktivně účastní Trienále smaltu Frýdek-Místek. Její díla jsou zastoupena v Muzeu Beskyd ve Frýdku-Místku, v Galerii uměleckého smaltu a litiny města Frýdlantu nad Ostravicí, v soukromé sbírce v České republice, v Německu, USA, Austrálii a Francii. Rodák z Ostravice **Petr Bednář**, je také členem DUS od roku 2009 a je považován za zakladatele využití technického smaltu v umělecké tvorbě u nás. Účastnil se mnoha výstav. Zde zmíním jen několik: IX. Limoges enamel International Biennial (1988), Limoges enamel International Biennial (1992), International festival of enamels Tokyo (1993). Jeho díla jsou zastoupeny v mnoha sbírkách: Musée municipal de l'Éveché – Musée de l'Émail Limoges, Národní technické muzeum Praha, Muzeum Beskyd Frýdek-Místek, Galerie uměleckého smaltu a litiny města Frýdlantu nad Ostravicí, soukromé sbírky v České republice, Francii, Rakousku, Švýcarsku, SRN, USA. Dalším členem DUS je polský smaltář **Krzystof Dadak**. Vystudoval Panstwowa Wyższa Szkoła Sztuk Plastycznych w Łodzi a smaltu se věnuje od roku 2010. Pořádal autorské výstavy v Katovicích, Przemyslu, Łodzi, Skoczowě, Tarnobrzegu, Rzeszowě, Bielsku-Białe a Cieszynu. K polským členům DUS také patří malířka a vysokoškolská profesorka **Elżbieta Kuraj**. V letech 1986-2018 uspořádala okolo šedesáti výstav své tvorby v Polsku, České republice, Německu a Rakousku. Společně s Karlem Bogarem zrealizovali Projekt Umění ohně – Sztuka ognia. Do projektu se zapojilo mnoho českých a polských smaltérů a studentů Slezské univerzity. Výstavy se konaly v Cieszynie, Katovicích, Tychách, Osvětimi, Gliwicích a Frýdlantě nad Ostravicí. Poslední polský člen DUS je pedagog **Adam Molenda**, který realizoval přes dvacet individuálních výstav a účastnil se 13. Mezinárodního sympozia Frýdlantský umělecký smalt ve Frýdlantu nad Ostravicí. (Dusfrýdlant, 2019)

V roce 2017 vytvořil smaltované obrazy Křížové cesty pro město Frýdlant v Čechách pan **Lumír Hradil**. Jedná se o dalšího člena DUS, který se zaměřuje nejen na smalt, ale i na grafiku a kresbu. Členka DUS **Jana Hradilová** se k cestě ke smaltu vyjádřila takto: „*Když jsem asi před osmi lety dostala nabídku – přijď zkusit smaltovat do dílny za domovem důchodců ve Frýdlantu, tak jsem to odkývala více méně ze slušnosti. Zabývala jsem se kombinovanými textilními technikami a nějaké plechy... A dopadlo to pro mě zcela nečekaně. Uchvátila mě transparentnost skla, kouzlo vypalovací pece, technologické možnosti – hluboká studna tajemství, kterou je možné prozkoumávat, ze které je možné čerpat při vlastní práci. Zkrátka, kdo se drápkem zasekne, je ztracen.*“ Dalším členem ze slovenského města Stará Ľubovňa je **Miroslav Kollár**, který působí v dílně od roku 2016. Významnou členkou DUS je **Eva Kučerová-Landsbergrová** z Frýdku Místku. Zabývá se smaltem, grafikou, grafickým designem a kresbou. V roce 1997 se podílela na založení asociace Email Art Frýdek-Místek. Každoročně v různých letech se účastní mezinárodních symposií, mezi které patří symposium ve Frýdlantě nad Ostravicí, symposium v Německém Erfurtu, ve Francii v Morez a v Maďarském Kecskemét. Od roku 2015 je členkou DUS i **Marcela Lukovská** z Frýdku-Místku. Novou členkou DUS je **Alena Musilová**. Členka DUS **Věra Racková** říká, že: „*Pece, kde se taví smaltované obrázky, mají cca 850 st. celsia. A to je přesně ta teplota ladící s mým srdcem!*“ (Dusfrýdlant, 2019)

Výtvarnice a pedagožka **Iva Šlesingerová** je členkou DUS od roku 2011. Je zaměřená převážně na malbu, grafiku a šperk. Účastnila se několika symposií a výstav. Její práce je zastoupena ve sbírkách města Frýdlantu nad Ostravicí v Galerii uměleckého smaltu a litiny.

Zuzana Šuleřová je členkou DUS od roku 2014. Účastnila se symposií smaltu, v roce 2016 pořádala autorskou výstavu „Nikdezdější“ v Brušperku. Poslední členka DUS **Iva Urbancová** z Frýdku-Místku se smaltem zabývá od roku 2016. Vystavovala na Beskydském smaltování (2017). (Dusfrydlant, 2019)

Obr. 57: Interiér Dílny uměleckého smaltu ve Frýdlantě nad Ostravicí, (Dusfrydlant, 2019)

3.5 Současnost

Dílna funguje jako nezisková organizace a je podporována městem Frýdlant nad Ostravicí. Dílnu udržuje v provozu Lenka Wernerová a několik dalších zaměstnanců. Umělci zde můžou, po rezervaci prostoru a pece, tvořit. Pro zájemce o smalt jsou pořádány workshopy, které se mohou do budoucna rozšířit. V nabídce jsou workshopy pro začátečníky, pokročilé, pro rodiče s dětmi, pro děti a také pro větší skupiny (ZŠ, SŠ, VŠ, ZUŠ). Připravují se workshopy pro hendikepované. Také se připravuje šperkařská dílna. Dílnu si lze pronajmout pro soukromé účely, například pro firemní event. Dílna a galerie je součástí technotrasy, která se koná každý rok. Komentovaná prohlídka, která umožní nahlédnout pod ruce špičkových řemeslníků v dílně uměleckého smaltu.

V dnešní době jsou workshopy tohoto typu vítány. Je stále větší poptávka po kurzech, na kterých si můžeme něco vlastnoručně vyrobit a odnést domů. Je to forma odpočinku a odreagování od našeho rychlého stylu života. Workshopy tak můžou nabízet službu s terapeutickým účinkem. Rádi se vracíme k řemeslům, které jsou protiváhou průmyslu.

Umělci zde tvoří velkou škálu smaltových produktů. Od volného umění, tedy obrazů, až po užité umění (znaky, erby, informační cedule, předměty denní potřeby). Některé obrazy a další produkty nabízí dílna k prodeji. Také se obrazy vystavují na výstavách v Česku, ale i v zahraničí. Pod spolek spadá také Galerie uměleckého smaltu a litiny, kde si můžeme díla a celou historii smaltu prohlédnout ve stálé expozici. Jako třetí činnost, která spadá pod spolek je Minimuzeum technologie smaltu. To se teprve připravuje k provozu.

3.6 Dosavadní prezentace Dílny uměleckého smaltu

Jak už bylo zmíněno, Dílna nemá dostatek financí na dobrého grafického designéra. O dosavadní tvorbu propagačních tiskovin a online prezentace na webových stránkách a facebooku se starala ředitelka dílny, či nějací dobrovolníci. Výsledný vizuální dojem působí roztržštěně a neupraveně. Největší mínus vidím v tom, že vizuální propagace dílny nepůsobí jako celek a veřejnost si obtížně spojuje dílčí práce k sobě.

(a)

Obr. 58: Ukázka dosavadní prezentace spolku, (Facebook, 2021)

3.7 O městu Frýdlant nad Ostravicí

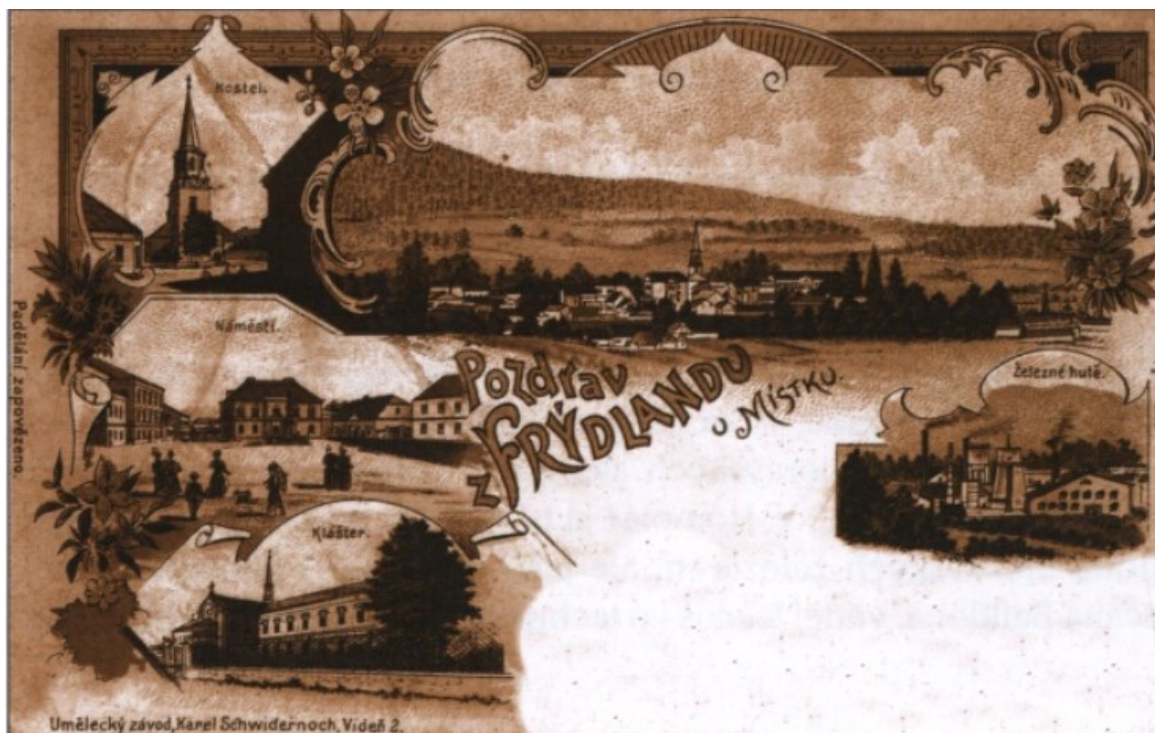
Frýdlant nad Ostravicí leží mezi řekami Ostravice, Čeladenka a Ondřejnice a je obklopená beskydskými vrcholky Lysé hory, Ondřejníku a Smrku. Leží na moravsko-slezské hranici, kterou tvoří řeka Ostravice. Frýdlant nad Ostravicí je také nazýváno jako „brána Beskyd“. Městem tak projíždí mnoho turistů toužících po Beskydských vrcholcích. (Frydlantno, 2016).

Město Frýdlant nad Ostravicí má ve znaku kováře. Nejen tento znak odkazuje na dlouhou historii železáren, které byly založeny ve 40. letech 17. století. Frýdlant nad Ostravicí byl klíčový ve vývoji železářského průmyslu na Ostravsku. V okolí města se nacházely naleziště železné rudy. V minulosti bylo město malou nevýznamnou osadou. Díky vzniku hamer a později železáren se z Frýdlantu stalo důležité centrum hutnictví. Rozsáhlé lesy, zásoba železné rudy a dostatek pracovní síly sloužily pro rozvoj železáren. O založení se postaral biskup Krel z Lichtenštejna. Železárny zažily největší slávu na přelomu 18. a 19. století ve vlastnictví rodiny Homoláčů. V té době byl Frýdlant dokonce druhý v produkci surového železa. V roce 1926 byly železárny vráceny zpět do arcibiskupské správy. V té době měl podnik hlavní úlohu v celém pobeskydském území. Protože se v železárně používaly stále zastaralé výrobní technologie, centrum se přesunulo do ostravských Vítkovic. Od té doby už moderní výrobě ve Vítkovicích Frýdlantské železárny nikdy nestačily. Proto se začaly zabývat výrobou kamen a litiny. Ty se proslavily i za hranicemi Habsburské monarchie. I přes slávu se na konci 19. století provoz pozastavil. V roce 1913 se železárny pronajaly akciové společnosti Ferrum. Ta funguje dodnes. (Sysalová, 2008). Dnes je město označováno jako „centrum uměleckého smaltu“.

Obr. 59: Dřevoryt Ferdiše Duši z cyklu *Peklo práce*,
(Sysalová, 2008)

Obr. 60: Dobová pohlednice Pozdrav z Frýdlantu u Místku, (Sysalová, 2008)

Ve městě se nachází několik smaltovaných expozic či litinových objektů:

3.7.1 Galerie Smaltu v Kulturním centru

Expozice odkazuje na slévárenskou minulost Frýdlantu, která začala již v první třetině 19. století. V galerii můžeme vidět kopie uměleckých děl z doby renesance a baroka. Hlavní část expozice je věnovaná právě uměleckému smaltu. Od roku 1999 jsou zde vystaveny práce mnoha umělců z celé Evropy, kteří navštívili a zúčastnili se Symposia ve Frýdlantě nad Ostravicí. Jedná se o vzácnou evropskou sbírku smaltu svého druhu. V galerii také najdeme umělecký smalt malíře a rodáka Ferdiše Duši. (Kudyznudy, 2021)

Obr. 61: Galerie uměleckého Smaltu, (Kudyznudy, 2021)

3.7.2 Litinový kříž

Kříž je důkazem vysoké úrovně výroby umělecké litiny železáren ve Frýdlantě nad Ostravicí. Stojí pře kostelem sv. Bartoloměje. (Beskydyportal, 2016)

Obr. 62: Litinový kříž, (Pamatkovykatalog, 2015)

3.7.3 Pomník rodiny Homoláčovy

Rodina Homoláčova provozovala frýdlantské železářny v letech 1780–1826. Otevřeli nové provozovny, např. huť na Čeladné. (Beskydyportal, 2016)

Obr. 63: Litinový pomník, (Beskydy, 2021)

3.7.4 Venkovní osvětlení v podobě šroubovice DNA

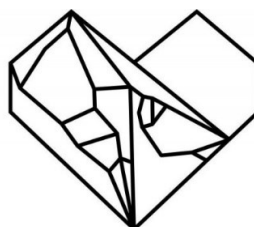
V centru města Frýdlant n. O. jsou umístěny venkovní osvětlení, které jsou celé ze smaltu a kovu. Autoři světelných expozic jsou Karol Hercík, Eva Kučerová-Landsbergrová, Petr Bednář, Antonín Gavlas, Miro Kollár a Jaro Gaňa. (Beskydyportal, 2016)

Obr. 64: Venkovní smaltové osvětlení v podobě šroubovice DNA, (Urbanová, 2020)

3.8 Technotrasy

Frýdlantský smalt je zařazen do **TECHNOTRASY-SUROVÉ KRÁSY** (stezka technických atraktivit Moravskoslezského kraje). Nese název **Po stopách frýdlantské litiny a smaltu**. Na webové stránce technotrasy.cz se můžeme dočíst: „Žár ze smaltovací pece a z kokil ve slévárnách, typická vůně litiny, rachot slévárenských strojů... To vše na vlastní kůži zažijete na komentované prohlídce, která vám umožní nahlédnout pod šikovné ruce špičkových řemeslníků v dílnách uměleckého smaltu a ve slévárnách. A navíc ochutnáte pravou dělnickou svačinku!“ Okruh nabízí návštěvu Galerie smaltu, návštěvu míst spjatých se smaltem a litinou, návštěvu slévárny Beskyd a v neposlední řadě návštěvu Dílny uměleckého smaltu. (Technotrasy, 2021)

TECHNOTRASA
surová krása

Obr. 65: Logo Technotrasy, (Technotrasy, 2021)

4 ROZHOVORY

Pro ucelené pochopení tématu smaltu, fungování dílny a navázání spolupráce vznikl rozhovor s ředitelkou Dílny uměleckého smaltu Lenkou Wernerovou a umělkyní, která působila v dílně, Mgr. Ivou Šlesingerovou. Ivu jsem vybrala pro rozhovor záměrně, protože je nejen nadaná umělkyně, ale také proto, že mě přivedla ke grafickému designu.

4.1 Rozhovor s Lenkou Wernerovou

Lenka Wernerová se dostala k vedení Dílny uměleckého smaltu (dále pouze DUS) díky Petra Bednáře. Pomohla upadající spolek dát dohromady jak ekonomicky, tak účetně. Zachránit DUS se paní Lence povedlo, takže se následně stala výkonnou ředitelkou spolku. Od té doby nalézá Lenka Wernerová kouzlo v práci se smaltem: „Je to nádherná práce se smalty a barvítky. Má to své kouzlo v prolínání barev, struktury a následně ve vypalování. Když se snažíte experimentovat, někdy nevíte, co z pece vyjde a někdy je to nádhra sama. Když se to nepovede podle představ, dá se to opravit a vypálit znovu.“ Když jsem se zeptala na otázku, zdali mají umělecké smalty budoucnost, přišla jednoznačná odpověď, která ale narážela na problém, že je pojem umělecký smalt málo rozšířený mezi širokou veřejností. „Smalty určitě budoucnost mají, ale bohužel mezi lidmi smalt ještě není rozšířený. Neznají a neví, co se dá se smaltem vše dělat. Hlavně co si můžou vytvořit sami. Znají pouze smaltované hrnce, ale už neví, že existuje spolek, kde se dají dělat nádherné věci, které vydrží navěky.“ Pro rozšíření ponětí o této velmi staré technice uměleckého smaltu by dobře posloužila nová vizuální identita, která by přiblížila činnosti dílny veřejnosti. Lenka Wernerová je přesvědčena, že nová vizuální identita DUS rozhodně prospěje chodu dílny. Dle jejího názoru by DUS měla jít s dobou a zaujmout co nejširší veřejnost (od školáků, mladých lidí až po starší generaci).

Jeden z problémů spolku DUS je tíživá finanční situace. Díky pomoci dobrovolníků DUS funguje. „Pomáhají nám dobrovolníci, kteří vedou workshopy a udržují spolek technicky. To je úžasné. Lidé, kteří spolek zakládali a pracovali v něm, měli spolek pouze jen pro sebe. Jenže to není možné, spolek potřebuje peníze pro svůj chod. Jsme nezisková organizace a získat peníze z dotací je velmi obtížné.“ Paní Wernerová zmiňuje problematiku získávání dotací a dalších finančních prostředků.

Bohužel, nyní mnoho firem, spolků, dílen a dalších institucí postihuje nepřívětivá situace, která vznikla v rámci pandemického stavu s Covid-19. Týká se to i spolku DUS, který nemůže fungovat naplno. L. Wernerová se k nynějšímu fungování spolku vyjádřila takto: „Situaci zvládáme velice špatně. Nemáme peníze na zaplacení faktur, co se týká chodu spolku. Nemáme peníze na koupi plechů. Snažím se u dodavatelů faktury rozdělit na splátky a doufám, že to nějak zvládneme. Dodavatelé nám sice vyhověli, ale pořád to nestačí.“

Pokud bychom se přesunuli do doby po pandemii, Lenka Wernerová nastínila představu, jak by si přála, aby vypadala DUS v budoucnu: „Budoucnost je jednoduchá, co nejvíce se dostat do podvědomí lidí, aby za námi jezdili na workshopy a vyzkoušeli si něco nového a krásného. Mít dostatek peněz pro provoz spolku, koupi nové pece, pomůcek, vytvoření muzea smaltu a také mít lidi, kteří nám budou pomáhat v chodu spolku a při workshopech. Dále na internetu vytvořit galerii obrazů našich členů a vizualizaci dílny, aby lidé viděli, jak se u nás využívá volný čas. Také máme rozpracované projekty (s hendikepovanými dětmi a dospělými lidmi, šperkařina a další), ale ty jsou časově a finančně náročné. A také k tomu

potřebuji další lidi (tým), se kterými budu spolupracovat, protože pro jednotlivce to není možné zvládnout.“

Velice důležité pro chod dílny jsou workshopy pro veřejnost. „Návštěvníci zažijí neuvěřitelnou atmosféru a zážitek z poznání nových technologií, práci se smaltem. Domů si odnesou svůj výtvar a hodně z nich se vrací, jelikož je to chytlo za srdce, jak říkají sami.“ Vzkázala Lenka Wernerová na závěr.

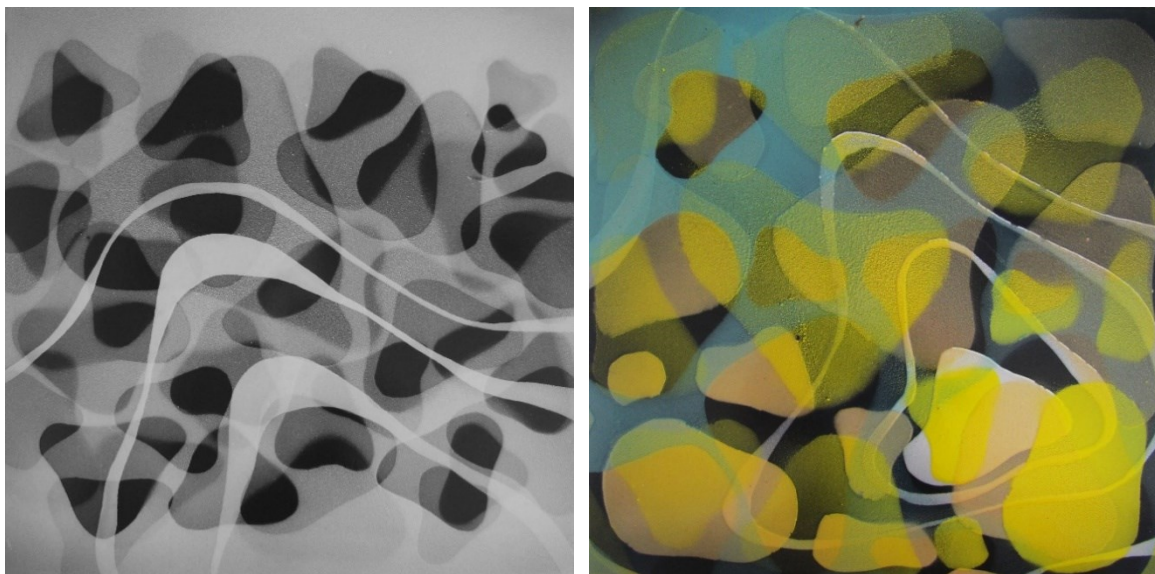
4.2 Rozhovor s Mgr. Ivou Šlesingerovou

Mgr. Iva Šlesingerová se poprvé setkala s tvorbou uměleckého smaltu na kurzu, který vedl PhDr. Karel Bogar v DUS ve Frýdlantě nad Ostravicí: „Ke smaltu jsem se dostala díky tomu, že učím na základní škole ve Frýdlantu n. O. A prvotní oslovení, abych si šla vyzkoušet techniku smaltu, jsem dostala od mé kamarádky (úžasné výtvarnice – grafičky) Hanky Gavrilové Šigutové, která tenkrát učila výtvarku na vedlejší gymnáziu. A tak jsme společně šly do prvních kurzů, které probíhaly v dílně Uměleckého smaltu ve F. n. O. Tento kurz vedl PhDr. Karel Bogar.“ Zmiňuje Iva Šlesingerová.

Umělecký smalt je velice obtížná technika, a tak mě zajímala otázka, jak dlouho trvá učení smaltování. Iva Šlesingerová přiblížila svůj proces učení a poznávání smaltu: „Myslím si, že ten cit pro techniku smaltu jsem měla velice brzy. Bylo mi to velice blízké díky transparentnosti, s kterou jsem mohla pracovat. Dřív jsem dělala monotypy, kde jsem transparentnosti využívala. Hodně jsem se naučila díky paní Evě Kučerové Landsbergrové. Je to mimořádná smaltérka, která má letitou praxi s touto technikou. Její tvorba je ve smaltu naprosto excelentní. A vždycky byla velmi ochotná a vstřícná s čímkoli poradit. Také mi dala hodně Mezinárodní sympózia, která se ve Frýdlantu dřív konala a kde člověk mohl nabrat spoustu zkušeností od výtvarníků z různých zemí. Ale stále Vás ve smaltu mohou překvapovat nové věci, takže se člověk pořád učí. A to platí i pro mě – pořád se učím.“

Každý umělec má jiný přístup k tvorbě uměleckých smaltů, používá jinou techniku a jiný postup. Mgr. Iva Šlesingerová má přístupů více. Říká, že záleží na podmínkách a náladě. Nejčastěji ale ve své tvorbě využívá techniku nanášení smaltu stříkácí pistolí. Protože je umělecké smaltování nevyzpytatelná technika, mnohokrát se stane, že výsledek je jiný než původní záměr. Ne vždy je tato cesta špatná a může překvapit nečekaným závěrem. Když jsem se zeptala Ivy Šlesingerové, zda se jí dílo po vypálení někdy nepovedlo, odpověděla, že se vždy jedná o proces, který nemusí být chybný. „Někdy se stane chyba v podkladu plechu, někdy je špatný smalt a někdy třeba můj postup. To potom musím vzít brusný kámen a vrstvu pracně odstranit.“

Ze své zkušenosti vím, že je obtížné odpovědět na otázku, jaká je moje nejcennější nebo nejoblíbenější práce, kterou jsem vytvořila. I přesto na tuto otázku dokázala Iva Šlesingerová odpovědět: „Ke svým smaltům mám samozřejmě „blízký“ vztah. Často se mi stává, že je mým nejoblíbenějším právě ten, na kterém zrovna pracuji – který jsem zrovna vytvořila. A pak se to za nějaký čas změní.“ Iva Šlesingerová čerpá inspiraci z krajiny. Snaží se zachytit její energii a komunikaci.

Obr. 66: Pod hladinou, Iva Šlesingerová, (Autorčin archív)

5 VIZUÁLNÍ IDENTITA

Vizuální identita je způsob, jakým formujeme vnímání a vytváříme dojem prostřednictvím viditelných prvků značky. Obrazový materiál je silnou formou komunikace, zejména proto, že nekomunikuje slovy. Vizuální komunikaci tak vnímáme více emocionálně a přesvědčivěji. Lidé potřebují a vyžadují společenskou identifikaci. David Airey ve své knize zmiňuje příklady značkování v historii od statkářova značení cejchem dobytka, po kameníka vytesávajícího svou značku do kamene. (Airey, 2016)

Pokud bych měla být konkrétnější k dílně. Díky dobré vizuální identitě si nebudeme dílnu plést s jinou dílnou a budeme ji vnímat autentičně. Pokud bude dílna disponovat grafickým manuálem, může tak komunikovat po dlouhou dobu uceleným vizuálním jazykem. Vizuální identita dílny by měla jasně sdělovat tyto informace: že se jedná o uměleckou dílnu, o historické řemeslo, o smaltování, o výtvarnou techniku, o nabízení workshopů... Vizuální identita má vnitřní vztah k identitě značky.

Vizuální identita se stává součástí celku. Můžeme vytvořit perfektní vizuální identitu ke špatnému produktu či společnosti. Vizuální identita může fungovat, ale z dlouhodobého hlediska efektivní nebude. Pokud bych měla být konkrétní vzhledem k dílně: Jestli má dílna co nabídnout, stojí na pevných historických kořenech, vytváří hodnotné práce, tehdy má smysl vytvořit vizuální identitu, která bude fungovat a bude přínosná. A to beze sporu Dílna uměleckého smaltu všechno splňuje. Takže nic nestojí v cestě nové vizuální identitě.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

6 TVORBA VIZUÁLNÍ IDENTITY PRO DÍLNU MĚLECKÉHO SMALTU VE FRÝDLANTĚ NAD OSTRAVICÍ

V této části diplomové práce představím grafické zpracování vizuální identity Dílny uměleckého smaltu ve Frýdlantě nad Ostravicí. Mým cílem bylo vytvořit ucelenou vizuální identitu, která by nejen líbivě, ale především funkčně reprezentovala dílnu. Detailně představím a popíšu dílčí části vizuální identity. Představím proces mé práce, od samotného začátku do konce. Na závěr zhodnotím práci komplexně.

Téma jsem si vybrala hned z několika důvodů. Výsledná práce bude připravena k využití v praxi, pomůžu neziskové organizaci, která si z finančních důvodů nemůže dovolit zaplatit profesionálního grafika, a v neposlední řadě podpořím mé rodné město. Dalším důvodem je podpora tradice řemesla a unikátní historie smaltu města Frýdlant nad Ostravicí. Nejdříve jsem musela pochopit, jak dílna funguje. Pro tvorbu vizuální identity je tento krok nezbytně nutný. Bylo důležité zjistit, jak se v dílně pracuje, kdo dílnu navštěvuje, jak často je dílna využívána, kolik členů se v dílně pohybuje, jak probíhají workshopy a na koho cílí. Po myšlenkovém rozboru jsem s pomocí ředitelky dílny Lenky Wernerové vytvořila náplň vizuální identity. Dílčí části, které dílna potřebuje k prezentaci, jsem doplnila o několik podporujících grafických prací, které dotváří atmosféru celé vizuální identity.

6.1 Logo a písmo

Po této myšlenkové části procesu jsem začala vytvářet první grafické návrhy. Začala jsem tvorbou loga. Logo může pomoci určit směr, kterým se vizuální identita bude ubírat. V historii dílna používala značku, na které byly vyobrazeni tři plameňáci u pyramidy a palmy. Nyní používají logo stylizovaného plameňáka. Proč plameňák? Díky prostudování historie pochází první smaltové projevy právě z Egypta, kde se plameňáci přirozeně vyskytují. Rozhodla jsem se, že navážu na historii značky. Udělala jsem si rešerši, ve které jsem prozkoumala různá loga s plameňáky. Abych se vyhnula prvoplánovému vyobrazení plameňáka a nešla cestou mainstreamu, rozhodla jsem se pro jiný přístup stylizace. Zaměřila jsem se na nohy, které jsou pro plameňáka ikonické, a to hned ze dvou důvodů. První důvod je postoj na jedné noze, přičemž druhá noha je v kloubu ohnutá. Druhá zajímavost souvisí s ohýbáním nohy v kloubu (koleni). Plameňák ohýbá nohu do opačné strany, než my lidé a jiná zvířata. Tedy že koleno nejde dopředu, ale dozadu směrem k ocasu. Z těchto poznatků jsem rozkreslila fáze ohýbání nohy. Nohy jsem doplnila o oblý tvar, který symbolizuje zapadající slunce. Rozkreslením pohybu nohou vznikla sekvence snímků, které díky animaci vytvořily interaktivní logo. Ve statické verzi loga jsou nohy plameňáka v ikonickém pokrčení. Značka tak nemusí být na první pohled čitelná a může evokovat jakýsi abstraktní prvek. To dle mého názoru vůbec nevádí, jelikož je to jednoduchý a snadno zapamatovatelný tvar. Animace loga podpoří jeho význam. Piktogram jsem doplnila o název dílny, který jsem vysázela v minuskách. Velké písmeno D ve slově by narušilo kompaktnost celého loga. Použila jsem font Capriola. Jedná se o bezpatkové písmo, které vytvořila polská typografka Viktoriya Grabowska. Font čerpá inspiraci z ručně psaného písma a kurzívy. Zvláště písmena G, a, g, k, e jsou inspirované ručně psaným písmem a vytváří tak silné originální písmo, které ale neztrácí na čitelnosti. Písmo se hodí k použití ve velkých velikostech pro titulky. Hodí se i pro hladkou sazbu, kde je písmo dobře čitelné. Originalita a užitečnost. To jsou dobré znaky písma pro použití nejen v logu. Jelikož se jedná o Open font (zdarma a určený ke komerčnímu použití), rozhodla jsem se písmo využít v celé vizuální identitě dílny.

a)

b)

c)

Obr. 67: Loga: a) nové logo; b) současné logo; c) původní znak

Capriola Regular

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj
Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss
TtUu Vv Ww Xx Yy Zz
0123456789

Obr. 68: Font vizuální identity; Capriola

6.2 Barvy

Barevnou škálu jsem zvolila v návaznosti na barvu plameňáků. Růžová v kombinaci s oranžovočervenou barvou vytváří neobvyklou kombinaci, která může být identická právě pro Dílnu uměleckého smaltu. Tyto dvě barvy jsem doplnila o khaki zelenou.

6.2.1 Definice barev v režimu CMYK, RGB

Oranžovočervený odstín barvy:

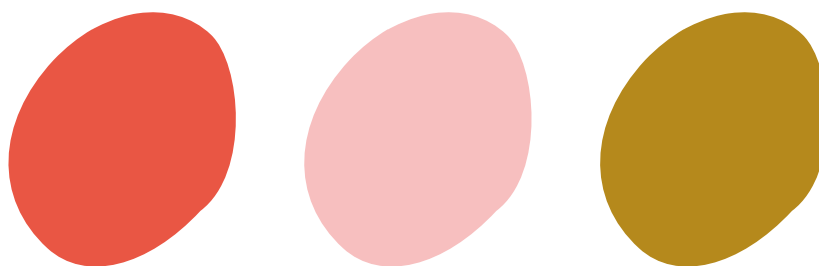
CMYK (C: 1 %, M: 78 %, Y: 71 %, K: 0 %); RGB (R: 233, G: 85, B: 68)

Růžový odstín barvy:

CMYK (C: 0 %, M: 34 %, Y: 18 %, K: 0 %); RGB (R: 247, G: 190, B: 190)

Khaki barva:

CMYK (C: 24 %, M: 41 %, Y: 96 %, K: 15 %); RGB (R: 181, G: 137, B: 27)

Obr. 69: Barevná škála

6.3 Plakát

Dále jsem vytvořila systém, který funguje při tvorbě plakátů a dalších propagačních materiálů. Z mého pohledu pojem plakát už není považován pouze za tiskovinu větších rozměrů, která se vylepí na plakátovací plochu. Znamená to layout složený z informací, grafických prvků, či fotografií, který se využívá nejen pro tisk, ale i pro prezentaci ve virtuálním světě v různých rozlišeních, velikostech a poměrech. Systém, který jsem vytvořila pro tvorbu plakátů pro dílnu má několik částí, od použitých tvarů po kompoziční rozvržení. Díky vektorizaci smaltových obrazů vzniklo několik grafických prvků, které jsou dále využívány ve vizuální identitě. Oblý tvar z loga slouží jako šablona pro ořezání fotek smaltových děl. Fotka tak ilustruje druh události, ať už se jedná o výstavu, workshop či jinou akci. Díky ořezu do tvaru, který se objevuje i v logu je vizuální identita propojenější. Kromě potřebných informací umístěné na plakátu, jako je název události, místo a čas konání, je na plakátu vždy přidán QR kód, který po naskenování mobilním telefonem zájemce přesměruje na detailnější informace, které jsou umístěny na webových stránkách či jiných sociálních platformách. Plakáty jsou originální, přesto zapadají do celku vizuální identity a veřejnost si je snadno spojí s dílnou. Díky zvolené barevnosti plakáty dobře vynikají mezi jinými plakáty na plakátovacích plochách. Layout plakátů lze snadno přizpůsobit do různých formátů, ať už ve virtuálním prostředí (bannery a příspěvky na webové stránky a facebook), nebo v tiskovinách (frýdlantské noviny).

Obr. 70: Plakáty

6.4 Pozvánky

Z plakátu jsem odvodila grafickou podobu pozvánek, které mohou sloužit jako pozvánka k výstavě, či pozvánka na workshop.

Obr. 71: Pozvánky

6.5 Vizitky

Důležitou součástí vizuální identity tvoří vizitky. I když se může zdát, že jsou vizitky v dnešní době nepotřebné, dle mého názoru to není úplně pravda. V přemíře virtuálních informací jsme rádi za něco, co si můžeme fyzicky vzít do ruky, vložit do kabelky, tašky a popřípadě někde připnout na nástěнку. Vizitka už není pouze nosičem informací, ale je jakýmsi reprezentačním prvkem, který člověk dostane do rukou. Pokud je vizitka dobře graficky zpracovaná, může v nás vyvolat příjemné pocity a dojmy, které pomůžou k dalšímu kontaktování či navázání spolupráce. Pro dílnu jsem navrhla vizitky, které upoutají především svou barevností, která je charakteristická pro vizuální identitu dílny. Použity jsou pouze dvě barvy, díky kterým je vizitka minimalistická, jednoduchá a snadno čitelná.

Vytvořila jsem dvě varianty, které se liší pouze inverzním prohozením barev. Na vizitce je umístěno logo a kontakt. Vizitky jsou připravené v klasickém rozměru 90 x 50 mm.

Obr. 72: Vizitky

6.6 Hlavičkový papír a obálka

Další součástí vizuální identity dílny je hlavičkový papír. Protože se jedná o neziskovou organizaci, která nemá mnoho finančních prostředků, rozhodla jsem se jít finančně přívětivou cestou. Díky využití růžových A4 papírů do stolní tiskárny se hlavičkový papír barevně propojuje s vizuální identitou. Na růžové papíry je možný tisk černou barvou, nebo tisk červenooranžovou barvou, která je definovaná v barevné škále vizuální identity dílny. Logo je dotisknuté razítkem, které se dá využít i na označení obálky, na faktury a další tiskoviny.

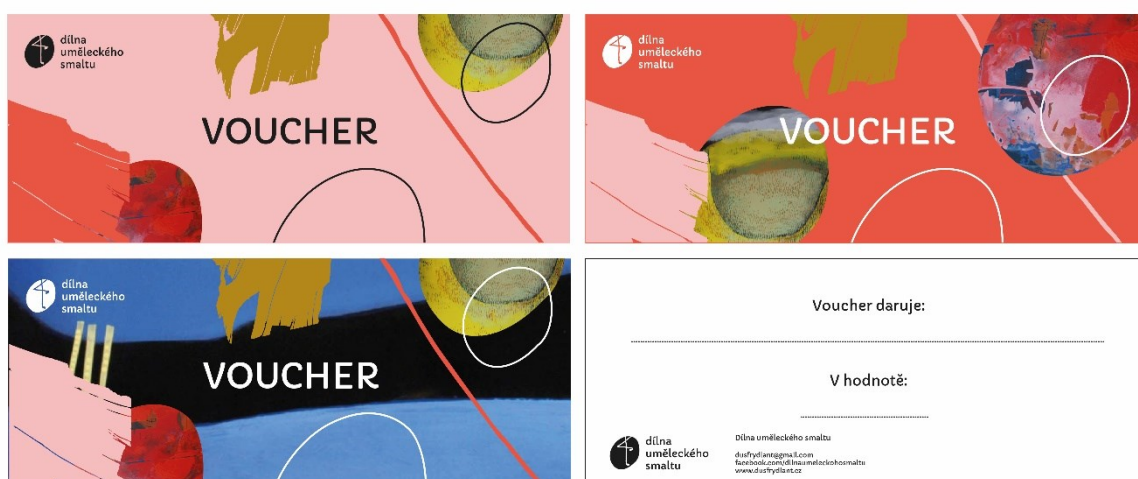
Obr. 73: Layout hlavičkového papíru, barevná a černá verze

Obr. 74: Razítko

6.7 Vouchery

Jak už jsem zmínila, pro dílnu je výdělečné pořádat workshopy. Proto bylo nezbytné vytvořit vouchery, které budou sloužit jako dárek pro zájemce o workshop. Na voucheru jsou volné řádky, které jsou určeny pro věnování a libovolnou částku workshopu.

Obr. 75: Voucher

Obr. 76: Vizualizace voucheru

6.8 Katalog

Dílňa má v současné době kolem 20 členů. Protože je jejich práce velice zajímavá a má mezinárodní přesah, rozhodla jsem se vytvořit katalog, ve kterém jsou představeni všichni členové, včetně jejich tvorby. V katalogu je také představena historie dílny a historie frýdlantských symposií. Katalog představuje nejen členy, kteří smaltují, ale i členy, kteří se starají o chod dílny. Čtyřicetistránkový katalog ve formátu A5 prezentuje různé přístupy ke smaltu. Čtenář se může dočíst o životech členů, a to především o informacích směřujících ke smaltu. Katalog slouží jako podpůrná tiskovina, která může mít i edukativní přesah.

Obr. 77: Ukázka z katalogu

6.9 Informační letáček

Jako zmenšená verze katalogu vznikl informační A3 letáček, který se dá poskládat do kompaktní velikosti. V letáčku je představena historie dílny a ve zkratce představení členové dílny a kontakt. Letáček poslouží nejen jako zdroj informací, ale také jako plakát. Jedna strana je informační, druhá strana vytváří po rozložení abstraktní plakát, který navazuje na vizuální identitu dílny.

Obr. 78: Informační letáček

6.10 Informační a navigační cedule

Dílna uměleckého smaltu se nachází v centru města vedle střediska sociálních služeb ve Frýdlantě nad Ostravicí. Protože je dílna v areálu střediska, bylo třeba vytvořit několik orientačních a informačních cedulí. Současné cedule už jsou nedostačující. Jedna z cedulí je již zrezivělá, a tak není čitelná. K dílně se dá dostat dvěma cestami. Jedna cesta slouží jako vjezd pro auta, druhá cesta slouží pro pěší. To ovlivňuje i design cedulí. U cesty pro auta musí být cedule mnohonásobně větší, aby byly dobře čitelné i z auta. Jedná se spíše o bannery, na kterých jsou informace o dílně a logo. Na banneru je také směrovka do areálu, která pomáhá k lepší orientaci a nalezení dílny. Cedule z druhé strany areálu je už menších rozměrů, pro přečtení při vchodu bránou. Na této ceduli je pouze logo dílny a směrovka. Poslední cedule je přímo u dílny. Jedná se o označení budovy.

Obr. 79: Informační cedule v oblasti dílny

Obr. 80: Grafická ukázka informačních cedulí

6.11 Propagační materiály

Každé vizuální identitě prospívají různé doplňky, které souží jako propagační předměty. Pro dílnu jsem vytvořila sérii nálepek, pohlednice a tričko, které může mít více využití. Může sloužit pro vedoucí workshopů, aby prezentovali dílnu a byli snadno poznatelní. Také se může tričko nabídnout k prodeji, či k reprezentaci města. Pohlednice mohou sloužit jako grafický doplněk k výstavě. Návštěvníkům tak zůstane památka, kterou si mohou někde vystavit.

Jako další doplněk, který není nezbytně nutný, ale dotváří atmosféru vizuální identity, je děkovaná kartička k nákupu. Dílna nabízí ke koupi informační smaltové cedule a další výrobky. Po zabalení smaltu se může balíček opatřit děkovnou kartičkou, která obsahuje logo, webové stránky dílny a děkovný vzkaz. Tato kartička může zpříjemnit nákup.

Návštěvník výstavy si vždy rád něco odnese domů na památku. K tomuto účelu může sloužit pohlednice, která na sobě bude mít vždy motiv aktuální výstavy v kombinaci s grafickými prvky charakteristické pro vizuální identitu dílny.

Obr. 81: Design trička

Obr. 82: Kartačka k nákupu

Obr. 83: nálepky

Obr. 84: pohlednice

6.12 Design manuál

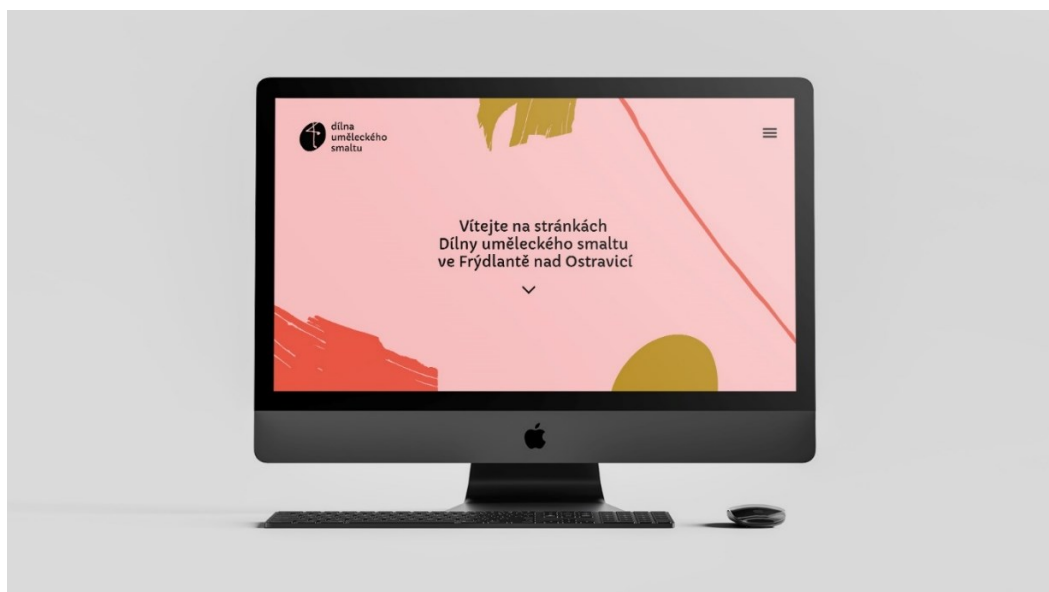
Aby tato vizuální identita mohla fungovat, byla potřeba vytvořit kvalitní design manuál a logo manuál. V manuálech je obsaženo mnoho informací, jak pracovat se samotným logem a jak pracovat s celou vizuální identitou. Díky těmto manuálům by měl jakýkoliv grafik tvořit další tiskoviny a jiné grafické práce bez problémů.

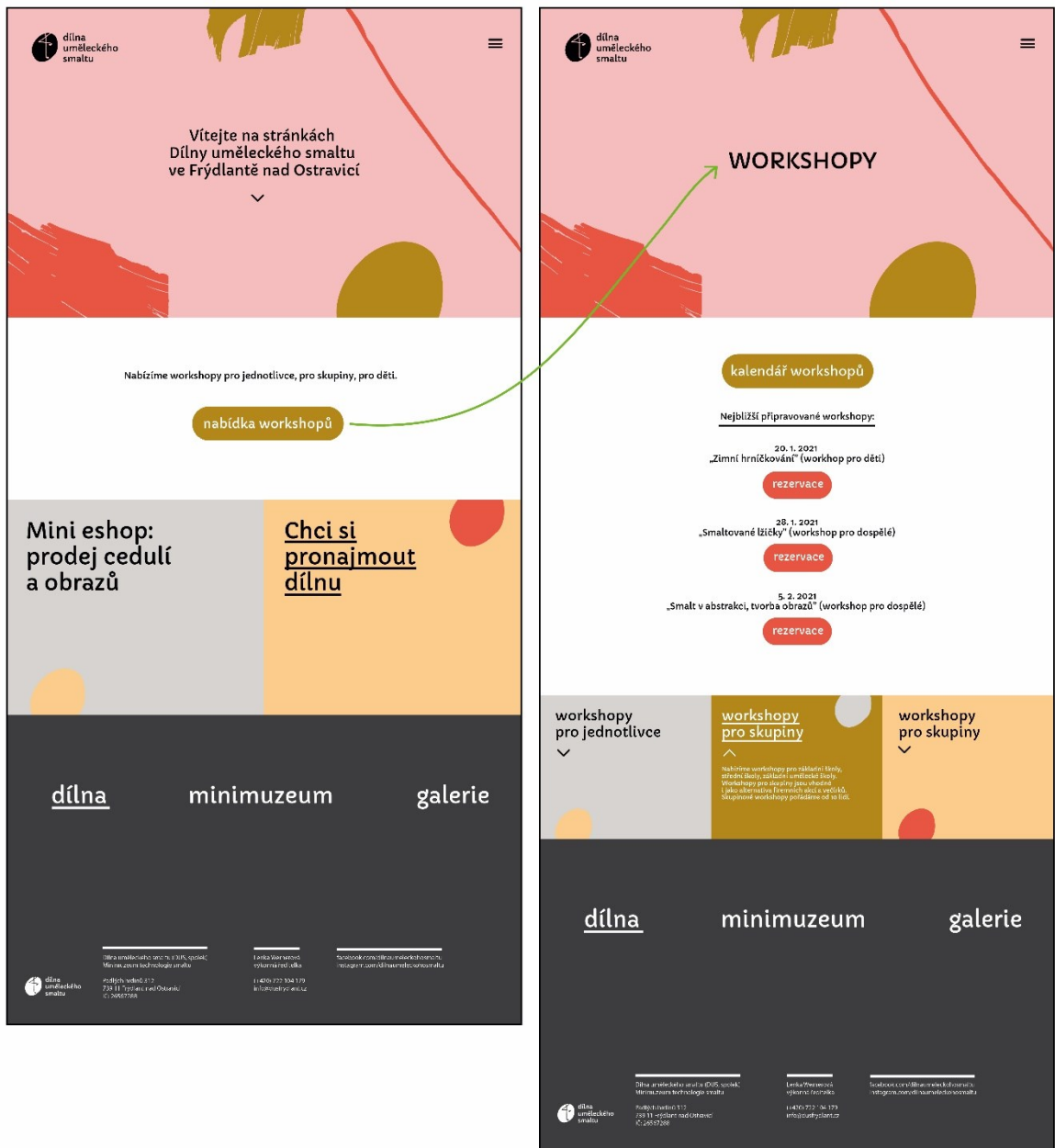
Obr. 85: Design manuál

6.13 Webové stránky

Protože má dílna funkční web, do tvorby nového webu jsem se nepouštěla. Navrhla jsem ale design webu, který by se více blížil navržené vizuální identitě a byl uživatelsky přívětivější. Vytvořila jsem drátěný model webových stránek, které by lépe prezentovaly dílnu. Především jsem v drátěném modelu zohlednila fakt, že dílna může přijít k vyššímu výdělku díky častějšímu pořádání workshopů a zvýšením prodejem smaltových cedulí, obrazů a výrobků. Proto jsem tyto možnosti umístila na home page jako hlavní informace. Nový web by lépe sloužil jak informativně, tak vizuálně přívětivěji pro návštěvníka. Bohužel by realizace webových stránek byla časově a finančně nákladná, a tak návrh zůstane prozatím návrhem.

Obr. 86: Vizualizace webových stránek dílny

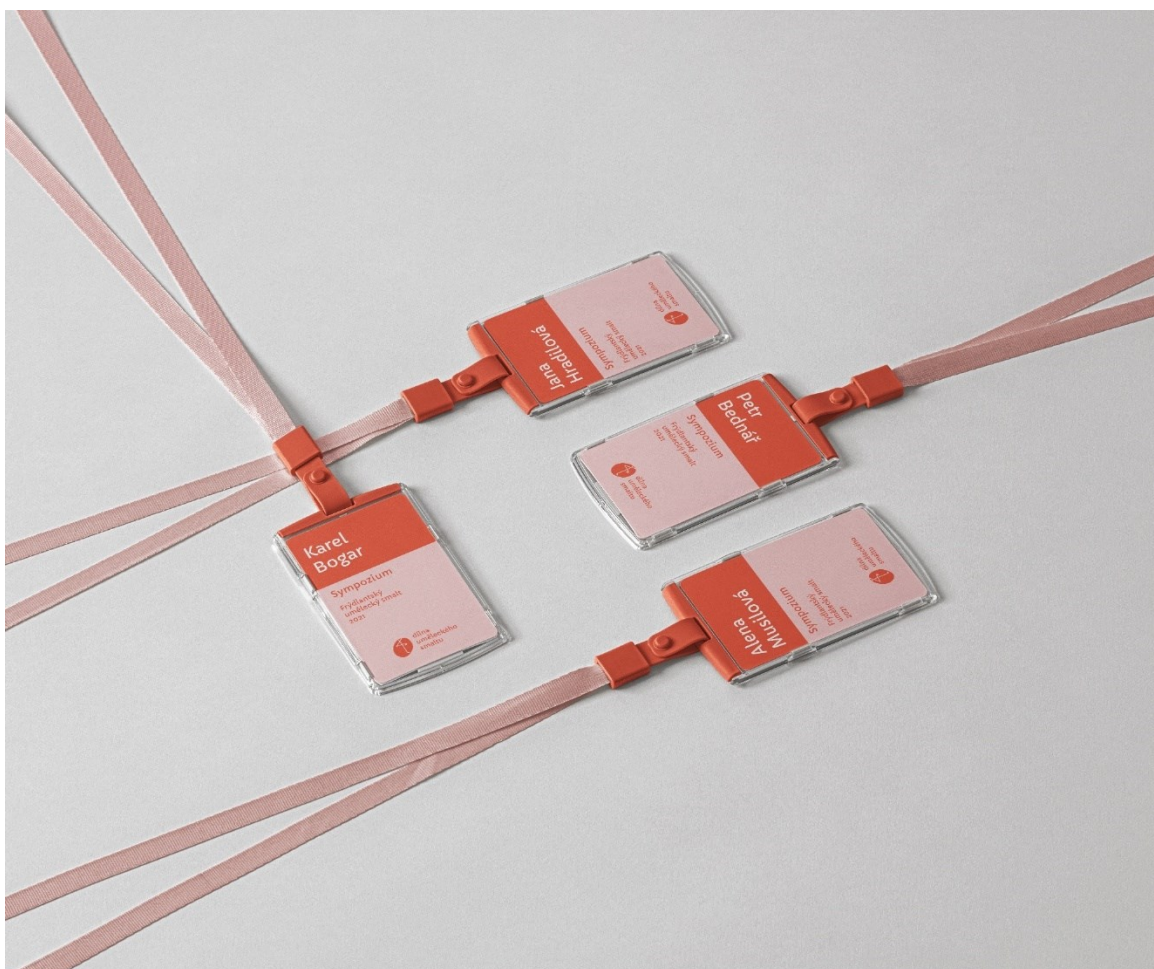
Obr. 87: Prototyp webových stránek dílny

Obr. 89: Jmenovky

Obr. 90: ID kartičky

6.15 Propagace minimuzea smaltu

Vytvořila jsem letáček, který informuje o otevření minimuzea smaltu. Letáček obsahuje informace o historii frýdlantského smaltu. Kromě letáčku jsem navrhla také vstupenky.

Obr. 91: Plakát, minimuzeum

Obr. 92: Vstupenky, minimuzeum

ZÁVĚR

Závěrem bych chtěla zhodnotit moji práci. Na začátku tvorby diplomové práce jsem si dala za cíl vytvořit dobrou vizuální identitu pro Dílnu uměleckého smaltu ve Frýdlantě nad Ostravicí. Zde musím zmínit, že prvotní myšlenkové návrhy se zdají vždy jednodušší, než následná realizace. Nicméně si troufám napsat, že se mi cíl podařil splnit. Díky teoretické části jsem si objasnila, jak se prezentují jiné řemeslné dílny, jaké dílny zaměřující se na smalt existují, ve kterých oblastech se dá smalt využít. Díky průzkumu historie smaltování jsem se dozvěděla, že se jedná o velice starou techniku. Také jsem si potvrdila domněnku, že má smalt velký potenciál do budoucna a rozhodně nepatří mezi zastaralé umělecké techniky. Zjistila jsem, jak probíhá proces smaltování a fakt, že se jedná o nevyzpytatelnou techniku plnou náhod a překvapení. Tato práce pro mě měla přesah z grafického designu do historie smaltu a do historie mého rodného města. Díky zkoumání historie dílny a spolku jsem zjistila mnoho informací o původu města. Frýdlant nad Ostravicí bude vždy svázán se smaltem a s historií železáren.

V praktické části jsem se snažila využít všechny mé znalosti z grafického designu, které jsem postupně zpracovávala do tvorby dílčích částí vizuální identity. Chtěla bych zmínit jeden důležitý poznatek. Vizuální identita, která je v návrzích, se dá ohodnotit, zda je dobře navržena nebo zda má nějaké rezervy. Dobrá identita je postavena na kvalitních podkladech, které jsou dobře řemeslně, vizuálně zajímavě a systematicky zpracovány. Pokud je vizuální identita dobrá v návrzích, dá se předpokládat, že bude dobře fungovat. Jistotu ale získáme až tehdy, kdy se vizuální identita opravdu začne využívat. Já tedy doufám, že nová vizuální identita Dílny uměleckého smaltu bude dobře fungovat a poslouží dílně v její propagaci.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- Advocates for fine art enameling* [online], 2015. New York: advocatesforfineartenameling [cit. 2021-05-03]. Dostupné z: <http://www.advocatesforfineartenameling.com/networking/>
- AIREY, David, 2016. *Logo: nápad, návrh, realizace*. První. Brno: Computer Press, a.s. ISBN 978-80-251-3151-0.
- AJETO GLASS, 2019. *Ajeto glass* [online]. Česká republika: Ajetoglass [cit. 2021-05-02]. Dostupné z: <http://www.ajetoglass.com/>
- ALJANČIČ, 2021. *Aljančič-o nás* [online]. Česká republika: Aljančič [cit. 2021-05-03]. Dostupné z: <https://www.aljancic.cz/o-smaltu/>
- ALJANČIČ, 2021. *Aljančič: Výroba smaltovaných hodinek* [online]. Česká republika: Aljančič [cit. 2021-05-03]. Dostupné z: <https://www.aljancic.cz/vyroba-smaltovanych-ciselniku-pro-naramkove-hodinky/>
- ALJANČIČ, 2021. *Aljančič-madonky: Madonky* [online]. Česká republika: Aljančič [cit. 2021-05-03]. Dostupné z: <https://www.aljancic.cz/kategorie/klasicke-kulate-madonky-ve-zlatem-ramecku/>
- ASOCIACE SKLÁŘSKÉHO A KERAMICKÉHO PRŮMYSLU ČR, 2021. *Asociace sklářského a keramického průmyslu ČR* [online]. Česká republika: Asociace sklářského a keramického průmyslu ČR [cit. 2021-05-02]. Dostupné z: <https://askpccr.cz/clenove/thun-1794-as>
- BESKYDY.CZ, 2002. *Slezan* [online]. Frýdek-Místek: Petr Juřák [cit. 2021-05-02]. Dostupné z: <https://www.beskydy.cz/content/beskydy-historicke-zajimavosti-historicke-budovy-slezan-ve-frydku.aspx>
- Beskydy: Litinový pomník* [online], 2021. Česká republika: beskydy [cit. 2021-05-03]. Dostupné z: https://beskydy.cz/content/galerie_alone.aspx?zoomimg=32873&slideimg=-1&clanekid=4402
- Beskydyportal* [online], 2016. Česká republika: beskydyportal [cit. 2021-05-03]. Dostupné z: <https://www.beskydyportal.cz/cz/akce/po-stopach-frydlantske-litiny-a-smaltu>
- BLUMBERG, Naomi, 2021. *Britannica* [online]. Velká Británie [cit. 2021-05-03]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/biography/Leonard-Limosin>
- Britannica* [online], 2021. Velká Británie: britannica [cit. 2021-05-03]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/biography/Georges-Fouquet>
- CZECHDESIGN, 2019. *Studio Marvil vyhralo značce TON další prestižní ocenění: jak vypadá katalog, který vyhrál RED DOT* [online]. Česká republika: Tomáš Čech [cit. 2021-05-02]. Dostupné z: <https://www.czechdesign.cz/temata-a-rubriky/studio-marvil-vyhralo-znacce-ton-dalsi-prestizni-oceneni-jak-vypada-katalog-ktery-vyhral-red-dot>
- CZECHDESIGN, 2020. *TONAK* [online]. Česká republika: Tamara Pavlechová [cit. 2021-05-02]. Dostupné z: <https://www.czechdesign.cz/temata-a-rubriky/za-tajemstvím-nazvu-ceskych-znacek-laska-a-svit-lasvit-tovarna-na-klobouky-tonak-a-dalsi-jmena-jejichz-puvod-vas-prekvapi>
- ČESKÝ SMALT, 2016. *Facebook* [online]. Česká republika: Český smalt [cit. 2021-05-03]. Dostupné z: https://www.facebook.com/ceskysmalt/?ref=page_internal
- ČESKÝ SMALT, 2020. *Český smalt* [online]. Česká republika: Český smalt [cit. 2021-05-03]. Dostupné z: <https://www.ceskysmalt.cz/o-nas>

Deník [online], 2007. Česká republika: deník [cit. 2021-05-03]. Dostupné z: Zdroj: https://fm.denik.cz/kultura_region/vystava_smalty_frydlant2007090.html

DESIGN PORTÁL, 2018. Sklárna Rückl má nové logo i web od studia Najbrt. *Www.designportal.cz* [online]. Česká republika: Marcela Šromová [cit. 2021-05-02]. Dostupné z: <https://www.designportal.cz/sklarna-ruckl-ma-nove-logo-i-web-od-studia-najbrt/>

DÍLNA MATILDA, 2021. *Dílna Matilda* [online]. Česká republika: Dílna Matilda [cit. 2021-05-03]. Dostupné z: <http://www.dilnamatilda.cz/>

DOMINGO, Irena, 2021. *Russiau* [online]. Rusko: russiau [cit. 2021-05-03]. Dostupné z: <https://russiau.com/faberge-museum-st-petersburg/>

DUSFRYDLANT, 2019. *Dusfrydlant-členové* [online]. Frýdlant nad Ostravicí: dusfrydlant [cit. 2021-05-03]. Dostupné z: <https://www.dusfrydlant.cz/clenove/>

DUSFRYDLANT, 2019. *Dusfrydlant-gaerie* [online]. Frýdlant nad Ostravicí: dusfrydlant [cit. 2021-05-03]. Dostupné z: <https://www.dusfrydlant.cz/>

Enamelcenter [online], 2021. California: enamelcenter [cit. 2021-05-03]. Dostupné z: <https://enamelcenter.org/>

FACEBOOK, 2021. *Facebook-dusfrydlant* [online]. Frýdlant nad Ostravicí: Facebook [cit. 2021-05-03]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/profile.php?id=100014150619656&sk=photos>

FAJNA DILNA, 2021. *FAJNA DILNA* [online]. Ostrava: Fajna Dilna [cit. 2021-05-02]. Dostupné z: <http://fajnadilna.cz/>

Fler: Pravý smalt. Seznamte se prosím [online], 2011. Česká republika: fler [cit. 2021-05-03]. Dostupné z: <https://www.fler.cz/magazin/pravy-smalt-seznamte-se-prosim-394>

Frydlantno [online], 2016. Frýdlant nad Ostravicí: frydlantno [cit. 2021-05-03]. Dostupné z: www.frydlantno.cz

GOOGLE MAPS, 2020. *Google maps* [online]. Česká republika: google maps [cit. 2021-05-03]. Dostupné z: https://www.google.cz/maps/@49.8165391,18.272357,3a,75y,14.71h,87.22t/data=!3m7!1e1!3m5!1sxIm8NIBSHEB0sYO7DEzU-Q!2e0!6shhttps:%2F%2Fstreetviewpixels-pa.googleapis.com%2Fv1%2Fthumbnail%3Fpanoid%3DxIm8NIBSHEB0sYO7DEzU-Q%26cb_client%3Dmaps_sv.tactile.gps%26w%3D203%26h%3D100%26yaw%3D68.95358%26pitch%3D0%26thumbfov%3D100!7i16384!8i8192

JŮZKOVÁ, Marie, 2019. *Rebranding značky Tonak a.s. se zaměřením na období mezi lety 2015 a 2017: se zaměřením na období mezi lety 2015 a 2017*. Praha. Bakalářská práce. Univerzita Karlova. Vedoucí práce Doc. PhDr. Jan Halada, CSc.

Kaleidoskop: Marie-Thérèse Masias [online], 2021. Francie: Marie-Thérèse Masias [cit. 2021-05-03]. Dostupné z: <https://idata.over-blog.com/6/04/26/43/Villes---Villages--Maisons---Chateaux/Le-Kaleidoscope-de-Morez-1.JPG>

Kudyznudy [online], 2021. Česká republika: kudyznudy [cit. 2021-05-03]. Dostupné z: kudyznudy.cz/aktivity/galerie-umeleckeho-smaltu-a-litiny-ve-frydlantu-na

KUIPER, Kathleen, 2021. *Britannica* [online]. Velká Británie: britannica [cit. 2021-05-03]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/art/Limoges-painted-enamel#ref10821>

Lalique [online], 2021. Francie: lalique [cit. 2021-05-03]. Dostupné z: <https://www.lalique.com/en/world-of-lalique/lalique-timeline>

LASVIT [online], 2021. Česká republika: LASVIT [cit. 2021-05-02]. Dostupné z: <https://www.lasvit.com/>

MIKOV, 2020. *Mikov-o nás: O nás* [online]. Česká republika: Mikov [cit. 2021-05-02]. Dostupné z: <https://www.mikov.cz/o-nas/>

MIKOV, 2020. *Mikov: Rybička nespresso* [online]. Česká republika: Mikov [cit. 2021-05-02]. Dostupné z: <https://www.mikov.cz/rsc9548551-rybicka-nespresso-nase-vyzva-a-predevsim-radost>

Nbyaa [online], 2020. Rusko: nbyaa [cit. 2021-05-03]. Dostupné z: <https://nbyaa.eu/en/exhibition-posts/viii-international-enamel-art-biennial-vilnius-2020/>

NOVOTNÝ GLASS, 2021. *Novotný glass* [online]. Česká republika: Novotný glass [cit. 2021-05-02]. Dostupné z: <https://www.novotnyglass.cz/en/>

Pamatkovykatalog [online], 2015. Česká republika: pamatkovykatalog [cit. 2021-05-03]. Dostupné z: <https://pamatkovykatalog.cz/kriz-12968374>

PRADĚDOVA GALERIE, 2018. *Pradědova galerie* [online]. Česká republika: Pradědova galerie [cit. 2021-05-02]. Dostupné z: <https://pradedovagalerie.cz/>

RUČNÍ PAPIRŇA VELKÉ LOSINY, 2014. *RPVL* [online]. Česká republika: Ruční papírna Velké Losiny [cit. 2021-05-02]. Dostupné z: <https://www.rpvl.cz/cz/>

Ruskinglasscentre: ruskinglasscentre [online], 2021. Velká Británie: ruskinglasscentre [cit. 2021-05-03]. Dostupné z: <https://ruskinglasscentre.co.uk/>

SHOWROOM TON, 2019. *Showroom TON* [online]. Česká republika: Showroom TON [cit. 2021-05-02]. Dostupné z: marvil.cz/project/77/ton-showroom

SKLÁRNA HARRACHOV, 2015. *Sklárna Harrachov* [online]. Česká republika: Sklárna Harrachov [cit. 2021-05-02]. Dostupné z: <http://www.sklarnaharrachov.cz/>

SKLÁRNA KAROLINKA, 2016. *Sklárna Karolinka* [online]. Česká republika: Beskydy, s.r.o. [cit. 2021-05-02]. Dostupné z: <https://www.beskydy.cz/content/beskydy-karolinka-muzea-sklarny-v-karolince.aspx>

SMALT ART VÍTKOVICE, 2021. *Smalt Art Vítkovice* [online]. Ostrava: Smalt Art Vítkovice [cit. 2021-05-03]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/SmaltArtVitkovice/>

SMALTÉRIE, 2021. *Smaltérie* [online]. Česká republika: Smaltérie [cit. 2021-05-03]. Dostupné z: <https://www.smalterie.cz/>

SMALTÉRIE, 2021. *Smaltérie-facebook* [online]. Česká republika: Smaltérie [cit. 2021-05-03]. Dostupné z: https://www.facebook.com/Smalterie/photos/?ref=page_internal

SMALTUM, 2019. *Smaltum-instagram: obalový design* [online]. Praha: Smaltum [cit. 2021-05-03]. Dostupné z: <https://www.instagram.com/p/BwopfazlLMk/>

SMALTUM, 2021. *Smaltum* [online]. Praha: Smaltum [cit. 2021-05-03]. Dostupné z: <https://www.smaltum.cz/>

SMITH, Ray, 2013. *Encyklopedie výtvarných technik a materiálů*. 3., upr. vyd. [Praha]: Slovart. ISBN 978-80-7391-482-0.

Stift klosterneuburg [online], 2021. Německo: stift klosterneuburg [cit. 2021-05-03]. Dostupné z: <https://www.stift-klosterneuburg.at/en/monastery-and-order/history/timeline-board/verdun-altar/>

Stoplusjednicka [online], 2017. Česká republika: stoplusjednicka [cit. 2021-05-03]. Dostupné z: <https://www.stoplusjednicka.cz/zahada-sikmeho-krize-znicil-nekdo-uherskou-korunu-zamerne>

STUDIO NORDIE, 2021. *Studio Nordie* [online]. Česká republika: Studio Nordie [cit. 2021-05-02]. Dostupné z: <https://nordie.cz/novotny-glass>

Studio34artists [online], 2021. New York: studio34artists [cit. 2021-05-03]. Dostupné z: www.studio34artists.com

SYMBIONT, 2021. *Symbiont* [online]. Praha: Symbiont [cit. 2021-05-02]. Dostupné z: <https://www.symbiont.cz/>

SYSALOVÁ, Petra, 2008. *Historie železáren ve Frýdlantu nad Ostravicí: (od počátku do roku 1913)*. První. Ostrava: Montanex. ISBN 978-80-7225-278-7.

Technotrasa [online], 2021. Česká republika: technotrasa [cit. 2021-05-03]. Dostupné z: <https://technotrasa.cz/musite-zazit/cesta-zeleza/po-stopach-frydlantske-litiny-a-smaltu>

THUN, 2020. *Thun* [online]. Česká republika: Facebook [cit. 2021-05-02]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/thun1794/>

TON, 2021. *TON* [online]. Česká republika: TON [cit. 2021-05-02]. Dostupné z: <https://www.ton.eu/cz/>

TONAK, 2021. *TONAK* [online]. Česká republika: TONAK [cit. 2021-05-02]. Dostupné z: <https://www.tonak.cz/>

URBANOVÁ, Magdalena, 2013. *Smalt ve výtvarné tvorbě: historické a současné techniky*. 1. vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-4876-4.

URBANOVÁ, Magdalena, 2020. *Smalt a jeho využití v architektuře a interiéru* [online]. Česká republika: estav [cit. 2021-05-03]. Dostupné z: <https://www.estav.cz/cz/8422.smalt-a-jeho-vyuziti-v-architekture-a-interieru>

VALENTOVÁ, Kateřina, 2017. *Forum 24-Smalt Art aneb co se dělo ve Vítkovických železárnách: Smalt Art aneb co se dělo ve Vítkovických železárnách* [online]. Česká republika: Forum 24 [cit. 2021-05-03]. Dostupné z: <https://www.forum24.cz/smalt-art-aneb-co-se-delo-ve-vitkovickyh-zelezarnach/>

Vizuální identita Sklářny Harrachov, 2018. In: *Www.facebook.com/sklarnaharrachov/* [online]. Česká republika: Sklářna Harrachov [cit. 2021-05-02]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/sklarnaharrachov/>

WERNEROVÁ, Lenka, 2019. *Dusfrydlant* [online]. Frýdlant nad Ostravicí: dusfrydlant [cit. 2021-05-03]. Dostupné z: <https://www.dusfrydlant.cz/historie/>

Wikipedie: Benvenuto Cellini [online], 1994. Rakousko: wikipedie [cit. 2021-05-03]. Dostupné z: [https://cs.wikipedia.org/wiki/Benvenuto_Cellini#/media/Soubor:Saliera_\(js\).jpg](https://cs.wikipedia.org/wiki/Benvenuto_Cellini#/media/Soubor:Saliera_(js).jpg)

Wikipedie: Pala D'Oro [online], 2020. Itálie: Wikipedie [cit. 2021-05-03]. Dostupné z: https://it.wikipedia.org/wiki/Pala_d%27oro#/media/File:Pala_D'Oro_Markusdom_Venedig.jpg

ZAJÍC, Josef, 2017. *V Ostravě se otevřel řemeslný inkubátor Fajna dilna* [online]. Česká republika: Zajíc Josef [cit. 2021-05-02]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/vase-zpravy/clanek/v-ostrave-se-otevrel-remeslny-inkubator-fajna-dilna-40187955>